

L'EMIGRANT

DESEMBRE

[1]

CATALA:

El teu Cinema és el
"MIRAFLORES"

Stat. Exhibidora Pirineus

EDUARD AUSENSI

FABRICA DE BOTONS I INSIGNIES MILITARS

Avinguda d' Itàlia, 1848

Telefon. 45971

ARMENGOL PALMES
PINTURA, DECORACIO =

AV. PORTUGAL, 999 — TELEFON, 52477
SANTIAGO

Castellà Granja i Cia.

Huérfanos, 780 — Telefon 30472

Cigars "Romeo y Julieta"

Xereç "Tio Paco"

Conyac "La Parra de Oro"

INDUSTRIA CORCHERA S. A.

JORGE CACERES, 220 — PARADERO 17 — (Lo Ovalle)
CASILLA 845 — TELEFON, 50378

Direcció Telefónica: "CORCHO"

L'organització industrial més completa de Sudamèrica, en el seu ram, i amb capacitat de producció suficient per a satisfer completament les necessitats del nostre país.

Fabriquem tota mena de taps per a garrafes, ampolles i flascons de farmàcia. Aglomerats de suro per a frigorífics i totes les especialitats de la indústria del suro.

FABRICA DE TOVALLOLES

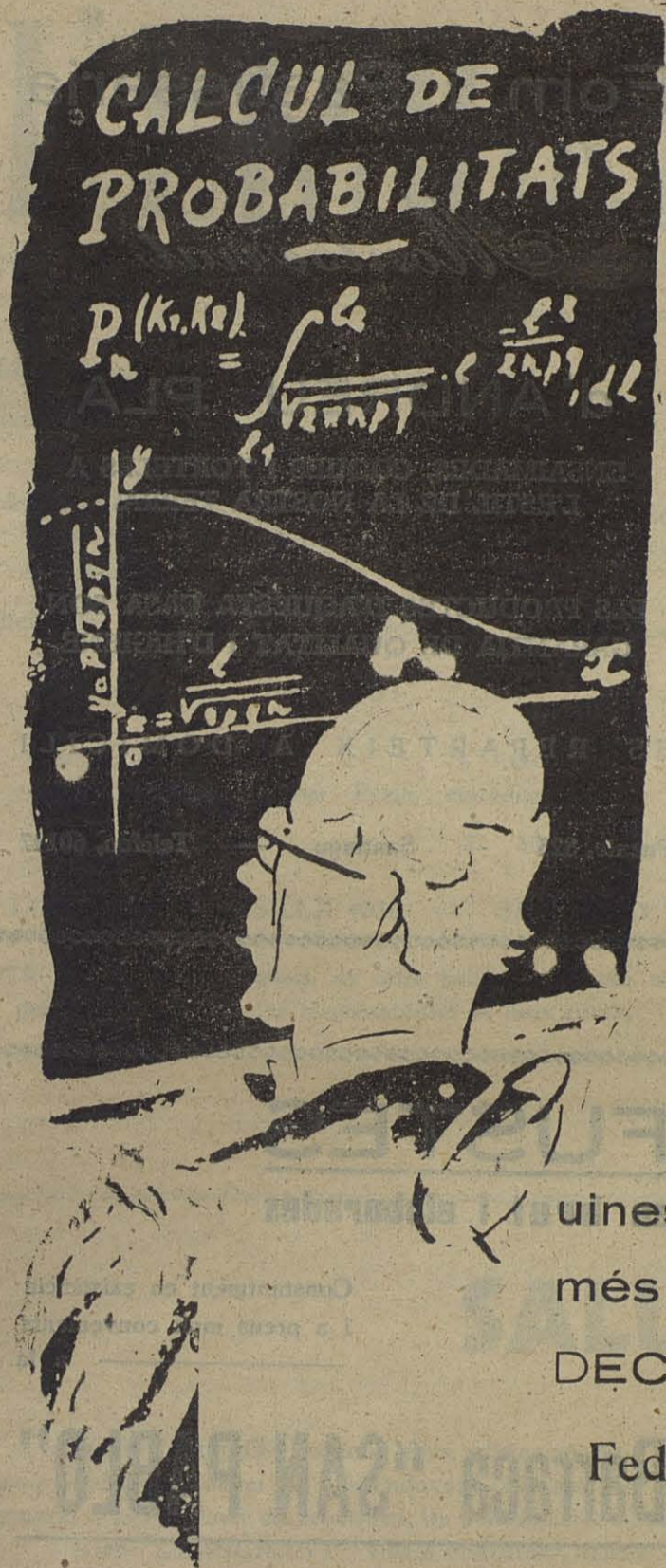
I

BARNUSSOS

RAMON VIÑAS SANROMA

BRIXTON

BLANCO ENCALADA, 2559

uines Companyies m'ofereixen
 més garanties i facilitats?.....
 DECIDIDAMENT

Federació Xilena d'Assegurances
LA NUMANCIA
LA FEDERAL I
CAUPLICAN

Incendis - Marítimes — Transports — Garanties, etc.
 VALPARAISO (Gerencia) SANTIAGO
 Prat, 865 - Casilla 744 - Tel. 5854 Huérfanos, 972 - Casilla 1993 - Tel. 89684

Tintorerías ORIENTAL

Santa Elena, 1126 — Telèfon, 52767

Loreto, 168 — Telèfon, 64143

Agustinas, 1538

TENYIM EN TOTS ELS COLORS SOBRE
MOSTRA

NEGRE EN VUIT HORES — RENTATS EN SEC

RENTEM ALFOMBRES, COBRELLITS I
FLASSADES

TREBALL GARANTIT — SERVEI A DOMICILI

Forn i Pastisseria

Montserrat

d'ANDREU PLA

ENSAIMADES, COQUES I TORTELLS A
L'ESTIL DE LA NOSTRA TERRA.

ELS PRODUCTES D'AQUESTA CASA SON
GARANTIA DE QUALITAT I D'HIGIENE

ES REPARTEIX A DOMICILI

Puente, 825 — Santiago — Telèfon, 60147

GRAN CAMISERIA BUSQUET

Av. PEDRO MONTT 2017 — VALPARAISO

CASA FUNDADA EL 1906

Articles d'alta qualitat
Camises "MATCH" de diferents preus
En venda les últimes novetats

L. BUSQUET I. CIA.
VALPARAISO

FUSTES en brut i elaborades

Constantment en existència
i a preus molt convenientes
a la

Barraca "SAN PABLO"

JOSEP AGUILO A. i FILLS

San Pablo 4770

Teulada americana

Teules de 0.65 per 1.08 metres
El més perfecte i útil en teules acanalades

L'EMIGRANT

DESEMBRE DEL 1944

ANY I

DOLÇA CATALUNYA, PATRIA DEL MEU COR...

Nº. 1

saluda la premsa liberal i democràtica de tot el món, especialment la que a casa nostra, en forma clandestina, és redactada i pensada en català.

Editor: Agrupació Democràtica Catalana.

Director: Josep Ma. Xicota.

Redactors: Amichatis, Joan Manresa, Josep Ma. Casasses, Josep Ma. Imbert, Josep Torre de Mer i Santiago Meléndez.

Dibuixants: Roser Bru, Amichatis-Montero i Eduard Caces.

PREUS:

Subscripció a Xile \$ 100 l'any

Per a altres països: Preus convencionals

Exemplar \$ 10

Direcció postal: CASILLA 4036 — SANTIAGO

NOTA. — Els articles signats, de caire polític o polèmic, són publicats sota l'exclusiva responsabilitat de llurs autors.

Portada per Lluís Villafuerte. Joan Fiveller davant el comte rei Ferran d'Antequera. — Salutació. — Editorial. — La posició de l'Agrupació Democràtica Catalana davant de Galeusca. — Bells programes?... no, realitzacions, per Josep Ma. Imbert. — Casanoves, l'interpret del nostre segle XVIIIè., per Santiago Meléndez. — Catalunya al cor i als ulls, per J. Armengol i Molins. — Camps de concentració, per Amichatis. — Les manifestacions patriòtiques dels catalans de Xile. El descobriment de la làpida del carrer de Lluís Companys. — La vella guàrdia. Una conversa amb l'"avi" Plubins, per X. — Meditacions intranscendents. La guerra, els homes i les idees, per Joan Montaner. — Ciència i paciència... recreativa. — Noticiari.

SALUTACIO

"L'EMIGRANT" és una nova afirmació de l'AGRUPACIO DEMOCRATICA CATALANA. En iniciar la seva publicació donem un pas endavant pel camí del millorament propi, amb l'esguard posat en la col·lectivitat en general i, per damunt de fronteres, de continents i de partits o tendències, en la nostra estimada i enyorada Pàtria.

Amb "L'EMIGRANT" volem contribuir, dintre de les nostres possibilitats i sense necessitat de fer renúncia als nostres punts de vista polítics, a allò que sempre hem propugnat, per sobre de les posicions, que totes ens mereixen respecte —amb la condició natural del tracte recíproc—: la unió dels catalans.

Apareix, per tant, aquesta nova Revista, com a editada per l'AGRUPACIO DEMOCRATICA CATALANA i no com a portantveu de la mateixa, per tal de facilitar la col·laboració d'elements que, encara que no formin part de la nostra Entitat, inspirats per l'amor a Catalunya i a les seves coses, vulguin utilitzar les seves pàgines, sense comprometre llur filiació o llur independència.

Resta closa l'etapa anterior, iniciada, més modestament, amb "Democràcia". En aquest període que "L'EMIGRANT" comença mantindrem la tònica que, invariablement, ha presidit els nostres actes: tolerància, respecte i voluntat de concòrdia. I energia, si cal, per a defensar aquestes condicions, indispensables per a viure correctament en una societat democràtica i civilitzada.

Es amb aquesta disposició que saludem, amb tota cordialitat, tots els catalans que, pensin com vulguin, creguin tanmateix que, avui, com avui la bona voluntat compta, i que, més encara que la raó i les conviccions, valen les virtuts i les qualitats que ennobleixen els homes.

Si no tinguéssim ben arrelada la nostra fe en la intensa vitalitat patriòtica del nostre poble, conseqüència i natural reflexe de la realitat nacional de Catalunya, i en la bondat teòrica i eficàcia pràctica de l'íntim sentiment democràtic dels catalans a l'hora que, lliurement, pugui manifestar-se, hem de confessar que en constatar, en el panorama de la nostra política nacional, l'actuació d'un cert nombre de catalans a l'exili, hauríem de sentir-nos amargats i temerosos del pervindre patri.

No ens dol reconèixer que, durant aquests anys d'emigració catalana, han estat comesos molts errors i que les culpes no es troben totes situades en un sol dels diversos camps o tendències que destrien els exiliats. Però aquesta afirmació sincera no pot tenir un abast tan considerable que, en repartir a tothom, sense mesura ni limitació, les responsabilitats, deixés d'assenyalar els més culpables i més persistents errors.

Des del febrer del 1939, en consumir-se la material caiguda de Catalunya en mans dels seus botxins, fins els instants que estem vivint, així la situació interna del nostre poble esclavitzat, com el panorama internacional, en general, han ofert aspectes variats i en molts moments intensament confosos. En examinar-los, i atesa sobretot la dificultat d'obtenir-ne una apreciació nítida i completa, podien tenir explicació, justificació o excusa certes actituds dels catalans allunyats voluntàriament o forçosa de la Pàtria. Ara, però, en aquests precisos moments d'històrica transcendència per a tota la humanitat, que, com és lògic, han d'afectar també el pervindre de Catalunya, correspon a cadascú de nosaltres una major responsabilitat.

Persistir tossudament en una actuació equivocada, equival avui a acumular més i més dificultats sobre el gran nombre d'obstacles que hem de vèncer els catalans si volem que Catalunya recuperi la seva llibertat i un lloc digne entre tots els pobles.

No té la raó el qui més baladreja, ni és més patriota aquell que resta satisfet i content perquè dona aquest sublim adjectiu a les seves actuacions de caire polític. No s'obtenen els èxits, en els afers, en general, ni molt menys encara els triomfs en les lluites per la llibertat, a base d'afirmacions i proclames, per ben fonamentades que siguin en el seu fons, si hom descuida d'emprar els mitjans essencialment justos i eficients que reclamen les circumstàncies de cada cas i de cada moment.

I si així són les coses —i així són— hem de remarcar la greu culpabilitat d'aquells catalans que pretenen actuar patriòticament, políticament al cap i a la fi, i en la seva activitat no tan sols no es capturen d'emprar els mitjans veritablement eficients tenint en compte el conjunt de realitats que afecten Catalunya, sinó que els rebutgen i malden per fer-los inoperants.

En un fenomen col·lectiu de ceguetat o d'inconsciència, doncs ens costa creure que amb plenitud de coneixement vulguin ocasionar a la nostra Pàtria els perjudicis que llur actuació podria reportar-li, aquests catalans que s'atribueixen ells mateixos la possessió de la màxima puresa patriòtica, han vingut a donar la major complicació als problemes fonamentals del renaixement nacional de Catalunya i han portat la desorientació a molts catalans de bona fe.

En un moment donat, i no és precís fer-ne història, pogué considerar-se oportuna la creació d'un Consell Nacional Català a l'exili; en aquell moment, freturosos de l'existència d'una representació nostra davant del món, òrfens de President i mancats de comunicació amb la França caiguda, molts catalans li donaren el seu recolzament i una àmplia confiança. Però tan bon punt anaren coneixent-se les coses esdevingudes a França i en el precís instant en què les representacions més remarcables del nostre poble, en els múltiples aspectes de la seva vida esponerosa, reivindicaren la plenitud legal de les nostres Institucions, havia d'haver-se clos voluntàriament aquell parèntesi del Consell Nacional Català de Londres, i tots els catalans estàvem patriòticament obligats a recolzar i enfortir la Presidència de la Generalitat i les nostres Institucions fonamentals.

Davant de la reivindicació de la Presidència de la Generalitat i de les Institucions polítiques de Catalunya no hauria d'haver-se presentat cap problema. No es tractava, no havia de tractar-se, de si les persones que les encarnaven eren més o menys simpàtiques; no es tractava de si tenien més o menys atribucions, o si el seu origen es trobava en un Estatut d'autonomia que hom volia considerar caducat, perquè sí, o perquè hom creia que això podia facilitar futures reivindicacions de més àmplia llibertat. El fet innegable, i contra el qual avui i demà cap argumentació no serà bona, és que aquelles Institucions eren les que democràticament i lliurement s'havia donat el nostre poble, utilitzant els mitjans polítics que tenia al seu abast en el moment de fer-ho, i per tant mentre els catalans d'una manera també lliure i democràtica no poguessin donar-se unes altres Institucions, aquelles eren la seva legítima i indiscutible representació.

Negar-la, discutir-la, en tant que catalans, de fet era desfermar, encara que fos en l'ordre de les idees, una nova guerra civil a l'exili, i afeblir l'autoritat de la nostra representació en l'ordre internacional i, en conseqüència, les possibilitats d'una actuació decididament profitosa per a la nostra Pàtria i pels nostres germans que hi resten esclavitzats.

La lògica irrefutable d'aquesta reflexió no tingué cap valor per a alguns catalans que, per raons diverses i en la major part dels casos allunyades de la puresa d'ideal patriòtic que pregonaven, s'entestaren en mantenir el Consell de Londres i enfrontar-lo, de fet, amb les nostres legítimes Institucions. De res no hi valgué que Carles Pi i Sunyer, conscient de la seva responsabilitat, dimitís la presidència del Consell; ni donaren tampoc cap valor —ni el de la natural conseqüència— al fet prou eloqüent de que la primera reacció de les Comunitats recolzadores del Consell, davant de la situació plantejada per aquella dimissió, fou la signatura de sengles Declaracions en les quals d'una manera unànime —des de Mèxic fins a Santiago de Xile— reconei-

Si GALEUSCA, tal com es pretèn portar a la pràctica, no involucrés una posició política que, així com correspon clarament a l'adoptada per una de les tendències catalanes a l'exili (conseqüència natural del fet d'estar influenciada particularment per ella), està en desacord amb una gran massa d'emigrants (al nostre entendre amb la majoria), no sols no plantejaria cam mena de problema, sinó que tindria, per descomptat i sense discussió, l'adhesió de la totalitat dels catalans nacionals, qualsevulla que fossin les característiques polítiques de llurs programes.

En efecte, si hi ha alguna cosa que no calgui innovar, és l'aecte profundíssim del poble català a tot el que sigui llibertat; la inclinació fervorosa que sent per les terres de Rosalia de Castro i d'Arana Goiri tar Sabin; la conveniència recíproca d'ajut, com a pobles que pertanyen i que desitgen seguir pertanyent a una mateixa comunitat, i com a pobles que aspiren a millorar, dintre d'aqueixa comunitat, llurs condicions de vida pròpia; la continuació d'una actuació conjunta, que s'ha manifestat en totes les ocasions que ha estat necessari (en la propaganda o en les Corts de la República), amb pactes o sense pactes, car responia a una cosa viva, sentida amb tota sinceritat per tots els estaments de la nostra Pàtria.

Fóra inexcusable defugir la responsabilitat i l'honor d'acceptar la participació en una empresa que sempre havia comptat amb el suport entusiasta de tots els nostres compatriotes. I, particularment, d'ençà d'aquell setembre del 1923 en què la ciutat de Barcelona vibrà amb la gran comunió espiritual que s'establí a l'entorn dels representants dels tres països! Plau-nos, sobretot, recordar l'onze de setembre d'aquell any, el darrer que fou celebrat abans de la dictadura primorriverista, instaurada dos dies després. Aquell onze de setembre, diada d'intensa persecució de catalanistes per part de la policia monàquica i espanyolista, que agredí traïdorament la multitud pacífica i entusiasta congregada a la Ronda de Sant Pere, fou al mateix temps una diada d'afirmació dels ideals col·lectius dels tres pobles. En el Centre Autonomista de Dependents, on els assistents seguiren embadalits l'al·locució de l'admirat Castela, nervi i foc, passió i poesia de la llengua gallega; en el monument a Rafael Casanova i en el Fossar de les Moreres; al Paral·lel, al Teatre Victòria; i arreu de Barcelona, on es veien bascos i gallecs —i, sortosament, a tot arreu se'n trobaven—

xien i acataven explícitament la Presidència de la Generalitat i les nostres Institucions.

Aquests catalans, però, han pressionat amb insistència Carles Pi i Sunyer per tal que mantingués el Consell de Londres, i anant molt més enllà de les seves pròpies manifestacions, han volgut presentar aquell organisme com "el govern" de Catalunya a l'exili. Pràcticament i utilitzant tots els mitjans, fins els més deshonestos, han impossibilitat una actuació unida o coordinada dels catalans sota el guiatge de la representació autoritzada del President de Catalunya.

La culpable actuació d'aquests catalans esdevé més greu ara. En els moments en què es fa més necessària que mai aquesta unió dels catalans, que recolzi i doni major prestigi en l'ordre internacional a la legítima representació de Catalunya, i quan, amb l'alliberament de França, la Presidència de la Generalitat i les nostres Institucions assoleixen les possibilitats de direcció de l'acció nacional catalana, aquests catalans accentuen sense mesura la seva propaganda del Consell de Londres —ara ampliat en la seva estructura; no en el nombre real d'adhesions—, insisteixen en

La posició de l'Agrupació Democràtica Catalana davant de Galeusca

i on s'intercanviaven, entusiastes, els "Gora Euzkadi", els "Viva Galicia" i els "Visca Catalunya"!

Per la nostra tradició, pels nostres sentiments, perquè correspon als sentiments del poble català, hem estat sempre partidaris i hem defensat sempre l'entesa d'Euscadi, de Catalunya i de Galicia. I, en l'ordre pràctic, ho hem demostrat abastament quan, en suscitar-se aquesta qüestió en el Front Nacional Català de Lluita, l'hermètica actitud dels llavors consocis nostres de tendència comunista, decididament contrària a Galeusca, motivà la nostra sortida del Front.

Malauradament, aquest moviment, que amb voluntat, amb un mínim de tolerància i de respecte, podia aglutinar les voluntats dels catalans, disperses en l'apreciació dels propis problemes (en part per la natural i lògica matització, en un aspecte humà i democràtic, i en part per altres petites raons menys explicables), ha anat prenent forma en un sentit cada vegada menys compatible amb aquella possibilitat d'unió, sense la qual no es pot parlar de Catalunya, i, conseqüentment, no es podrà parlar de Galeusca, entenent com a tal una representació dels tres pobles, i no d'una part dels mateixos.

Si, quant a reacció sentimental i amb mires al futur, en aquest cas inexorable, la mort del President Companys ha de pesar feixugament contra dels seus assassins, cal con-

presentar-lo com "el govern" que deuen acatar tots els catalans "decents", i aprofundeixen així la divisió entre els germans de Pàtria.

Si, per les raons esmentades, és greument culpable l'actuació d'aquests catalans, també ho és per l'aspecte confusionista i demagògic del que podríem anomenar el seu programa de política nacional. Però l'exàmen d'això, que requereix un cert espai, quedarà per un altre dia. Per avui és suficient assenyalar tan sols l'immens error de que, mentre s'afirma la voluntat de recuperar Catalunya, s'està al marge i de fet es dificulten tots els esforços per a reinstaurar la República en les terres peninsulars, com si pràcticament no hi hagués avui una evident interdependència en la solució d'ambdós problemes, i també la incongruència de proclamar que hom vol mantenir relacions amb la democràcia espanyola mentre sistemàticament es rebutja tot contacte possible amb els demòcrates espanyols, se'ls agravia de la manera més impolítica i es titlla despectivament d'"espanyolistes" els catalans nacionals que treballen per solucions de veritable harmonia entre les nacions hispàniques.

Techo acanalado

VENCEDOR

(M. R. Año 1935)

COSTA FONTOVA. LTDA.

Fabricantes

CALLE COSTA 137 (NEGRETE)
CORREO 17 — TELEFONO 60141

CONCHALI

"El Negro y el Globo"

DE PEDRALS I CIA.

CASA FUNDADA L'ANY 1882

ROBA CONFECCIONADA DE TOTA MENA

SASTRERIA — CAMISERIA

Yungay, 2946 — Valparaiso — Teléf. 2534

RESTAURANT VALPARAISO

General Mackenna, 114 — Teléfon, 81111

Atès pel seu propietari

JOSEP PANICELLO

MENJADORS RESERVATS PER A FAMILIES

Restaurant del Centre Català

Huérfanos, 1111 — Teléfon 86853

Atès per CARLES MOLLO

Cuina netament a la Catalana
Vins i licors de Primera Qualitat.

ESPECIALITAT EN BANQUETS

FONT DE SODA

PASTISSERIA

CHILE

IRARRAZAVAL 2897 - TELEFON 43389

(devant del Teatre Hollywood)

Ambient distingit. — Atenció acurada.

ATENCIÓN

CAMISERIES!

PER A MITJONS, ESTADIO
PER A SOQUETS, OLIMPICO

Les millors qualitats - No destenyeixen - Colors solids

OLIVERI & MATHIESEN LTDA.

FABRICANTS

SAN ISIDRO, 1525

TELEFON, 53831

venir amb dolor que, almenys d'una manera momentània, aquests han assolit una part dels seus tenebrosos designis. La mort de Lluís Companys serveix de pretexte per a escindir la nostra unitat i les ulteriors discrepàncies i desavinences. Pren consistència la trista realització franquista: el crim contra l'home i contra el càrrec que ocupava. I, si el primer no podem evitar-lo, estava a la mà de tots aminorar els efectes del segon. Lluís Companys, cal dir-ho i repetir-ho d'una vegada per totes, President de la Generalitat de Catalunya, hauria continuat ostentant, sense que hom, almenys, s'atrevis a discutir-li, aquest càrrec, que devia a la voluntat democràtica de Catalunya. Hom no hauria gosat enfrontar-li cap organisme fictici. I no hi ha cap raó perquè això es produeixi a l'hora que, dissortadament, ha de ser substituït, legalment, per un altre. Diem això, admiradors de la figura i del record del President Màrtir, en uns moments que, ja mort, tothom coincideix en admirar-lo, per tal d'afirmar que els càrrecs no són les persones, i que sempre estan per sobre d'elles.

En condicions semblants, quan França i Bèlgica foren envaïdes i la majoria dels nostres homes representatius es trobaven dispersos, sense possibilitat d'actuar o d'establir contactes, es constituïren a Londres el Consell Nacional Català i el Consell Nacional de Bascònia. Una vegada aclarida la situació política basca, retrobat el seu President, s'ha parlat més del Consell Nacional de Bascònia? Hem de creure que, així com el senyor Aguirre el va veure amb satisfacció i simpatia quan es trobava, en situació excepcional, a Alemanya, no l'hauria tolerat quan recobrà la llibertat de moviments. ¿No era aquesta mateixa la posició a seguir pels catalans, adaptant-se, naturalment, a la situació creada per la mort del nostre President?

Parlem de la diversitat de parers dels catalans nacionals, de la nostra manca d'unitat, perquè és la base de les dificultats que han acompanyat la gestació lenta i laboriosa de Galeusca i de la impossibilitat de que Galeusca, en la seva posició actual, tingui el suport de grans nuclis de l'emigració catalana. Sense aturar-nos en consideracions d'ordre secundari, volem remarcar una cosa tan clara i innegable com aquesta: que calia tenir en compte la manca d'unitat susdita, i, si es volia fer quelcom en què haguéssim d'intervenir uns i altres, havia d'ésser cercant els punts de coincidència, sense pretendre aprofitar la creació de Galeusca per a col·locar particularismes o obtenir aventatges. Si, naturalment, no era recomanable forcejar, fora del clos nacional, en nom d'una raó que hom pot creure tenir, però que ningú no té dret d'imposar als altres, era patriòtic i era prudent que, per part dels catalans, s'oferís als bascos i gallecs uns punts que significuessin un mínim de coincidència, o sigui allò que en aquests moments constituïria la nostra única unitat possible. I, per part dels no catalans, meticulosament, delicadament, sense ostentació ni retrets poc adients, sinó veritablement i sense equívocs, una neutralitat absoluta davant dels nostres problemes.

Res d'això no s'ha efectuat. Una sèrie de reunions preliminars que havien tingut lloc a Santiago, en les quals intervingueren representants bascos, gallecs, de l'Agrupació Patriòtica Catalana i de l'Agrupació Democràtica Catalana, foren closes amb absoluta irregularitat. Esmentem, tot passant, aquest detall, com a mostra dels procediments que han caracteritzat l'actuació de l'Agrupació Patriòtica Catalana, en tots els aspectes. Quan, després d'àmplies deliberacions, s'havia elaborat un Pacte local, amb l'aprovació de tots els sectors, pacte que no comprometia cap posició particular ni la conclusió de Pactes més amplis i generals, els representants de l'Agrupació Patriòtica Catalana, secundats, certament, per un dels representants bascos, mancats d'al-

tres arguments per a entorpir la tasca realitzada, ens declararen incompatibles amb Galeusca (llavors, i no al començament de les converses). Així es col·locà aquella Comissió en un "impasse".

Després se'ns cridà a noves reunions, que creiem innecessari detallar, per llur caràcter accessori. A una d'elles que, naturalment, no donà cap mena de resultat, hi assistiren, amb llur bona voluntat característica, el President i el Secretari de l'anterior Consell del Centre Català. Aquestes reunions posteriors no tenien ja cap relació amb res del que s'havia tractat en l'anterior Comissió pro-Galeusca. Ara ja s'anava, sense cap dubte, a la consecució d'uns propòsits de tendència, prescindint de tota consideració, moral o tàctica.

Se'ns sotmetè a l'aprovació un Pacte confeccionat a Buenos Aires, per uns representants gallecs i bascos i, en nom dels catalans, pels senyors Serra i Moret i Mas i Perera, adherits al Consell de Londres, al qual, com és sabut, els seus partidaris consideren Govern català a l'exili. Ens fou presentat com a producte imparcial, ponderat i equànim d'uns homes que reunien aquestes qualitats. I, tenia la particularitat de ser el Pacte suprem de Galeusca, a signar per les autoritats màximes dels tres pobles, fixant, a "priori", els punts concrets als quals haurien d'atendre's. El criteri que havíem defensat sempre, en el sentit de donar a aquelles autoritats la confiança indiscutible que han de merèixer, per tal que elles fixessin, arribat el moment, les condicions del Pacte, es preteria ara amb la dictació, per part dels adherits, d'uns punts, per a la redacció dels quals no es tenia en compte aquells que, precisament, en darrer terme havien de signar-los. Aquesta actitud irregular coincidia "casualment" amb el fet que, entre els punts per als quals se'ns demanava l'aprovació, n'hi havia un que —llavors sí— ens hauria col·locat en una incompatibilitat veritable amb la nostra posició política. Es més: el Pacte en projecte havia de ser signat pel senyor Aguirre, President basc; pel senyor Castelaó, en nom dels gallecs, i (textualment) pel "senyor X. X., en representació del X. X. de Catalunya"... (!).

Sortosament, els esdeveniments es precipiten i deixen veure prou clarament les coses, estalviant els comentaris. No era injustificada la nostra negativa a adherir-nos al darrer projecte de Pacte. El locutor-director d'Hora Catalana, en el comentari Editorial d'una de les darreres audicions, ens aclarí qui seria el "senyor X. X., representant del X. X.", en manifestar que, pels catalans, signaria el senyor Carles Pi i Suyer, del Consell Nacional Català de Londres.

La nostra posició esdevé, així mateix, ben clara. Res ni ningú, ni actuacions normals ni maniobres maquiavèliques, no podrà fer-nos canviar els nostres sentiments, sempre favorables a l'entesa amb els altres pobles, secularment oprimits, de la Península. Estem disposats a demostrar-ho amb fets. I no ens deixarem endur per reaccions sentimentals, producte lògic del tracte que se'ns ha donat. Tindrem sempre un criteri elevat d'aquesta qüestió, per sobre de la nostra particular tendència, perquè es tracta d'una qüestió de pobles (no és culpa nostra si no han volgut entendre-ho així els altres, si han volgut servir-se de Galeusca com a trampolí per a llençar el seu "Govern" de Londres). Però a tot organisme que hom vulgui anomenar Galeusca sense prendre en consideració la totalitat dels sectors que componen l'opinió catalana, diem, en primer terme, no. El denunciarem com a nou motiu de discòrdia. I, en tots els terrenys i per tots els mitjans al nostre abast, negarem la seva legitimitat i el seu dret de parlar en nom de Catalunya, a la qual, honradament, dignament, rectament, ningú —bascos, catalans o gallecs— no pot negar que també pertanyem.

Abans d'iniciar aquesta nova col·laboració que els vells companys de redacció em proposen, vull declarar una vegada més que és l'hora d'unir esforços per a l'objectiu primordial que tenim davant nostre. O sigui: alliberar la nostra terra de la vergonyosa tirania franquista; obrir les presons i dur el consol de la reparació allà on calgui i... ai las! on se pugui; reestructurar la democràcia; i també— deixeu-m'ho dir— tornar nosaltres a casa.

Voldria expressar en parlar així, sense ombra de neguit per a ningú, que no vaig contra aqueixos ni contra aquells. Únicament vaig contra Franco i el feixisme.

És clar que sostinc les meves conviccions de nacionalista català, de demòcrata i treballista, d'afiliat a Esquerra Republicana de Catalunya. No cal dir també que, pel fet mateix d'oposar-me a les divisions d'acció immediata durant aquests temps excepcionals, —bo i reconeixent que les divisions de pensament i, per tant, de partit, són inevitables— refuso igualment tot allò que n'augmenti les clivelles; tot allò que enrareixi la bona relació política amb compatriotes que han treballat per l'ideal comú amb recta intenció... Em dolen, per tant, les eliminacions injustificades. I em dol, en breus paraules, tot el que estigui en contradicció amb una política de solidaritat.

Fets aquests aclariments, que considero de consciència, exposaré quelcom de ben senzill que, tanmateix, hauria de merèixer la reflexió de tots plegats.

* * *

Dies enrera vaig tenir el plaer de conversar llargament amb el Dr. Santos.

Es tracta, com sabeu, d'un veritable prestigi de la democràcia americana que, ultra haver exposat repetidament i amb eloqüència inoblidable l'horror que li produeix la "cruzada occidental" del sanguinari Franco, ha prestat excel·lent suport a nombrosos exiliats, catalans i d'arreu d'Espanya, que arribaren a terres de Colòmbia. Les seves paraules, doncs, enllaçaven l'atractiu de l'amistat a l'autoritat, que atorga a l'ex-President d'aquella República i actual Vice-Director de la U. N. R. A., la dignitat reconeguda de la pròpia conducta.

Parlàrem de cara al futur. Però de tot el que em digué, unes paraules seves, planeres, amicals, em colpiren per damunt de tot i em deixaren el solc d'una impressió, que tal vegada se us transmeti a vosaltres:

"Sempre que he parlat del problema de la República en determinants medis d'alta influència internacional", — féu el Dr. Santos — "se m'ha respost: Si, sentim sincera simpatia pels sacrificis que feren els republicans com a precursors de la guerra contra el feixisme. Però... estan tan

BELLS PROGRAMES?... NO, REALITZACIONS!

Per Josep M. Imbert

dividits! Amb quins d'ells podríem entendre'ns?"

En parlar així els seus ulls deien prou l'interès que posava a fer-se entendre. I no en bé d'ell. En bé nostre! Fou ben sincer i afegí reflexions i paraules que m'encoratjaren. Li ho vaig agrair:

No és de doldre que els bons amics ens hagin de recordar regles de bon sentit, que hauríem de tenir tan sabudes?

* * *

Pel matí següent, un altre amic, d'esperit liberal, enroncat amb una República europea que assaona el seu amor a la llibertat en una arrelada tradició cantada en notes vibrants, em digué el mateix, mot ençà mot enllà.

"Per què no establiu una entesa, fonamentada en punts mínims de coincidència? Això facilitaria la vostra tasca i us permetria de captar la simpatia exterior".

Confesso que el ressò d'aquestes dues veus, oïdes en menys de vint-i-quatre hores, m'impressionà.

* * *

Mai la idea d'unitat no havia gaudit de tants festejadors. Gairebé tothom n'està enamorat!

S'esdevé, però, que els uns pretenen d'unificar al voltant de determinat Consell o Aplegament Suprem, que duria el poder a les seves mans igual que el riu du la seva aigua a mar. D'altres voldrien també unificar-se... a condició que tothom acceptés el seu programa íntegrament. Ço que probablement ens plauria a molts, en bona part, per bé que, de moment, resulti humanament inassequible! Entenem-nos, sempre que hom tracti d'unificar. D'altres, per fi, tampoc no s'unifiquen pel fet d'escoltar veus interiors, o pel pes de llurs records o de llurs passions...

Breu: Hom confon massa sovint — dissortadament! — la significació d' "unificació" amb la d' "absorció".

* * *

Recordeu el moviment de "Solidaritat Catalana", estructurat l'any 1906?

Nasqué arran de l'assalt militar a la redacció del set-

(Passa a la pàg. 20).

A Santiago fou ofert un banquet al Dr. Santos, al qual van assistir republicans espanyols, catalans i bascs

Perdudes les llibertats de Catalunya l'any 1714, l'etapa de repressió que el nostre poble hagué de suportar a mans dels esbirros de Felip V, només pot ésser comparada amb la que, des de fa cinc anys, Catalunya sofreix estoicament.

Llavors com ara, es produïren nuclis d'arribistes i aprofitadors, especialment entre la gent adinerada, que per tal de seguir a l'escambell o d'encimbellar-se més encara, no dubtaren en traïr la terra i el poble als quals devien la sang i la riquesa, a canvi de l'oripell d'un títol bastard o d'un suposat aventatge comercial, que el Borbó els llençava com qui dona un rosegó de pa al gos.

Llavors com ara, els renegats estigueren a l'ordre del dia. Els veritables patriotes restaven amordaçats o encadenats a la Ciutadella de Rivera, o fugitius o amagats. La resta havia donat heroicament la vida defensant les bretxes a les muralles, o dempeus davant del piquet ignominiós.

La crisi que la nostra terra passà fou profunda. El poble, atemoritzat i anul·lat. La noblesa i els grans traficants, en llur majoria amb les mans lligades de bon grat, esperant el premi que per llur egoista traïció creïen mereïxer. Llavors com avui...

Com és natural, no podia esperar-se de semblants elements interès ni estimul per les belles arts pures. Es tractava d'adular l'amo i d'imitar els nobles de sang blava de més enllà de l'Ebre, i el que calia fer es solucionava amb dobles d'or, que era del que disposaven més a dojo.

Així fou, doncs, com per tal de satisfer llur estultícia, aquests senyors contribuïren, si més no, al desenvolupament de les arts sumptuàries o aplicades, a Catalunya. El gust de rodejar-se de mobles o d'objectes d'art es generalitzà entre la nostra gent benestant, i els ebenistes, imatgers, joiers, ceramistes, tapicers, teixidors, impressors, vidriers, arquitectes, sastres i modistes, tingueren ocasió de posar a contribució tot llur saber, per tal de satisfer les demandes i exigències

Casanoves, l'interpret del nostre segle XVIII

Per Santiago Meléndez

de la clientela, que exigia a tort i a dret el gust francès i italià "ròcoco".

Aquest fenomen es produí a Catalunya en un moment en què la pintura com a tal era inexistent. Desaparegut Viladomat, el camp restà erm, i la tradició perduda per consegüent. Als nostres potentats no podia exigir-se'ls, en general, altra cosa que un culte per la sumptuositat comparada, que seguia la línia de possibilitats derivada directament del llibre de Caixa o del graó polític atorgat pel rei d'Espanya al cap de família.

Mostra del que diem la tenim a Catalunya amb els palaus pairals d'aquella època, i especialment a Barcelona amb el carrer de Montcada. En aquest carrer, quasi en sortir al Born, hi ha el Palau dels Dalmases, que és una mostra de palau urba de les millors que es coneixen arreu del món.

Una altra mostra característica, d'un aspecte purament sumptuari, és el Parc del marquès d'Alfarràs a Horta, més conegut pel "Laberint". Aquesta propietat fou transformada en jardí del més pur estil italià pel marquès d'Alfarràs, en honor del rei Don Carles III de Borbó.

El projecte i execució foren encarregats a un gran jardiner-arquitecte italià, el qual va saber treure un partit

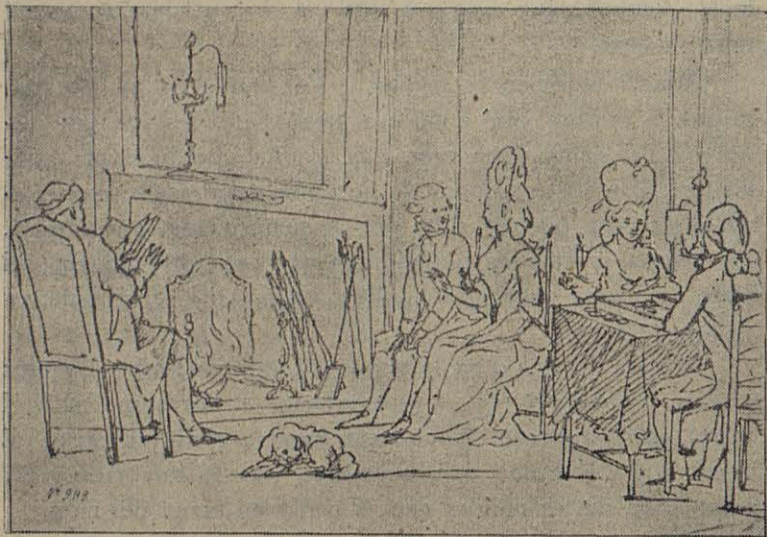

Música, dibuix per Casanoves (segle XVIII)

esplèndid d'aquell deliciós recó de turonets suaus, des d'on es domina tot el pla nord de Barcelona, amb la franja blava o verda del mar al confí. El marquès es llençà amb cos i ànima a l'empresa. Volia tenir un jardí digne d'un rei, i a bona fe que ho aconseguí. El "Laberinte" és encara avui el millor de Catalunya i dels més formosos de la Península.

No hi escatimà res. Des de l'arquitecte fins el jardiner pròpiament dit, amb eines, planters i llavors, fou tot importat d'Itàlia.

Mentre es traçava el pla de passeigs, camins i corriols graciosos, sota cobertors de vidre s'aclimataven les plantes i flors més exòtiques i flairoses.

En la intimitat, dibuix per Casanoves (segle XVIII)

En un pla arredossat i discret es construí, amb xiprers retallats a la francesa, el laberinte, el qual culmina amb una nota ben reial i a l'època, la intenció del marquès d'Alfarràs.

A l'entrada del laberinte hi ha la nota romàntica que convida a entrar el visitant a l'aparentment complicat indret.

Es una làpida ornamentada finament per un baix relleu de marbre blanc, que representa un jove grec, rebent de mans d'una formosa noia el cap d'un capdell de cordill. Al centre de la làpida s'hi pot llegir el següent:

**Entra, saldrás sin rodeo,
el laberinto es sencillo
no es menester el ovillo
que Ariadna dió a Perseo.**

No cal dir que després de llegir aquesta recomanació poètica us sentiu reconfortat i dolçament us decidíu a deixar-vos enganyar per la fal·laciosa verdor d'aquelles dobles rengleres de xiprers. Quan arribeu al centre mateix del laberinte, hi ha una placeta amb un llac circular, i uns bancs de marbre que us conviden a descansar de les anades i vingudes, i en un lloc estratègic una altra làpida, que us reclama l'atenció amb aquest vers:

**En ardiente frenesí
Ero y Narciso abrazados,
fenecen enamorados.
Ella de él, y él de sí.**

No podria dir-vos si a la sortida del laberinte hi ha una altra làpida, damunt de la qual un altre vers us retorna a la vida trepidant dels nostres dies, després d'aquells moments

transcorreguts, des de les visions d'Ariadna i Perseu i d'Eros i Narcís. El que sí recordo, és que un cap al tard de tardor, de fa vint i cinc anys, em trobava assegut en un d'aquests bancs de marbre blanc d'aquella placeta, al bell mig del laberinte. Com aquell Narcís, jo mirava l'aigua del llac, on es reflexava una roja posta de sol. Estava sol, aïllat del món, amb aquells vint i dos anys plens de romàntica il·lusió. Sense saber com, passaren pel meu magí, en caleïdoscop, tots els Perseus, Narcisos, Ariadnes i Eros barcelonins que d'ençà que el senyor d'Alfarràs féu plantar aquell sublim laberinte, s'hi haurien perdut de bon grat o a la força, per haver menyspreat el consell d'aquella efígie d'Ariadna, que amb tant de seny el senyor marquès féu esculpir a l'entrada.

Quan vaig refer-me, el llac era quasi negre, i al bell mig hi tremolava una estrella. La feina va ésser meua per tal de trobar la sortida. M'envai una certa basarda, però per fi vaig fer cap a un passeig de castanyers encatit de fulles seques. Arrossegant els peus, em feia companyia fins arribar a la casa dels masovers, que restaren sorpresos de que aquella tarda m'hagués atrassat tant. "¿Què s'ha perdut, avui?", em féu la mestressa. "Sí, senyora, avui m'he perdut", li vaig contestar. Vaig recollir les teles i la capsa de colors, em vaig acomiadar, i no sé per què mai més no he tornat al Laberinte d'Horta.

* * *

Altres mostres d'aquell període floreixent de l'art sumptuari resten esparces arreu de Catalunya. Recordem si més no les masies i cases pairals, on el rústec lliga tant amb el luxe del més fi i pur estil. Arreu es conservava el tresor dels avantpassats amb devoció única, però l'expansió del XVIII francès ho envai tot, i els mobles i ornamentació dels salons i cambres hagueren de seguir el camí de les golfes, per tal de cedir el lloc al que la moda imposava.

La pintura, tret d'algunes mostres ornamentals, no figura per a res entre tanta exuberància ornamental. Algun

D'un entremés, del mateix autor

decorador aconseguí l'encàrrec de cobrir els murs d'un saló amb pintures d'assumpte mitològic. Com he dit abans, només el pintor Viladomat es manté en aquest primer quart del segle XVIII català — malgrat la seva influència italiana — com a mestre. Mort ell, la pintura es pot dir que desapareix a Catalunya.

Però en mig de tanta faramalla decorativa, a mitjans de segle s'inicia una represa de les activitats plàstiques. Certament, la mostra que en tenim és interessantíssima. Ens arriba per conducte d'una troballa que l'eminent crític d'art, malauradament desaparegut, Raimon Caselles, féu entre la seva col·lecció de dibuixos — avui al Museu de Catalunya, — d'un reduït nombre de dibuixos que signa un tal Casanoves. Són sis o set obretes d'una delicadesa i causticitat sorprenents. Comentaris als costums burgesos i menestrals del moment, i, malgrat una marcadíssima influència francesa — segurament Casanoves havia estat a França, — pels elements, mobles i caràcter, són catalans pels quatre costats.

La influència francesa en els costums i l'indumentària de la nostra gent començava a ésser treta de la vulgaritat per aquest enigmàtic Casanoves, desconegut abans de produir aquestes petites obres, i que no deixa cap rastre després.

Res absolutament no se sap d'ell. Però aquesta mitja dotzena de dibuixos ens posen davant dels ulls la realitat d'un moviment artístic, quan ens mostra un estudi de pintor amb model nu, el concert íntim que ell margina amb el títol de "Marcha de las angustias". Aqueix dibuix, junt amb un altre que titula "Minuet", són mostres tècnicament perfectes.

"Intimitat", "Entremés", "L'arrenca queixals", i aquell grup de noies que atropellen un donzell, que Casanoves titula "La Vaca", són d'una delicadesa de línia sorprenent,

i d'una seguretat pasmosa. Casanoves ataca el blanc del paper sense cap dubte, i plasma el moviment fugaç amb gran elegància.

La varietat de temes i la tècnica, ens proven abastament que aquest dibuixant hauria estat un pintor, perquè les anotacions són de tal manera explicades, que no crec que poguessin desenvolupar-se d'altra manera que amb colors.

Malauradament, aquesta guspira desapareix sense deixar la menor referència. ¿Qui era aquest Casanoves? Ningú no ho sap. El més profund misteri entorn d'ell. Resten només aquests dibuixos, alguns dels quals us oferim en reproducció, per tal que els assaboriu.

Tallers Electro Mecanics

DE VICENS PASCUAL I CIA.

10 de Julio, 1052 a 1056

Telèfon 74461

Servei elèctric d'automòbils atès per un expert tècnic català. — Especialitat en cotxes europeus, dinamos, clàxons i tota mena de recanvis.

Duc gravat a la retina, al pensament i al cor el paisatge de Catalunya. Devegades el somnio amb una tal exactitud que a mi mateix em sorprèn. Recordo i "veig" l'arbre de determinat indret, la fondalada obaga, la fageda de doble filera a la riba d'un riu o riera, la font, el torrent, el tombant de la carretera, l'espai obert i el camí fistonejat de muntanyes, l'horitzó marí i l'encimerada llunyania clapejada de neu. Ho recordo com a coses meves; amb una mena d'enyor sense dolor, amb una guisa de manyaguèria espiritual que ressegueix les corbes i els plans de la meua terra amb l'ajut de la memòria, la qual, per cert, per altres coses em falla.

Potser duc a través del món aquesta íntima fotografia de Catalunya per les mateixes raons que, segons la fantasia, els que moren de mort violenta s'enduen als ulls la darrera imatge que veuen. Al cap i a la fi, nosaltres, els que perdérem la Pàtria per estimar-la amb passió, també sofrírem una mena de mort violenta en sortir d'allà; sofrírem com un traumatisme físic i espiritual que per força ha de donar fenòmens peculiars a cadascú. Els uns, per tant, recorden la casa, la ciutat, el poble o el camp on vivien, amb riquesa de detalls, amb els colors i tot i les flaires, amb el to de les parets, de la llum i de les coses. Els altres recorden, per damunt de tot, la veu i els ulls de l'amada, la cara arrugada dels pares, el passeig, l'església i les festes majors. Els altres, com diu Pere Mas i Perera, tenen el rellotge parat i no recorden res que valgui la pena al costat dels paisatges nous que han vist després de la fugida. I els altres, vull creure que els més, duem al dedins la visió exacta de Catalunya, en relleu, com si la toquéssim i flairéssim el seu aire i els seus perfums, com si l'haguéssim reduïda per art d'encantament i ens l'haguéssim tancada amorosament en el cor i en el cervell.

La meua sortida de Catalunya —el meu comiat, diria millor— fou per Requesens, darrer refugi català d'unes quantes dotzenes de persones, mentre les bombes retrunyien inclements sobre Figueres i la petjada brutal dels feixistes maculava les mil i una gràcies de l'Empordà. Retinc la visió precisa, fotogràfica d'aquell paisatge. La badia de Roses brilla allà lluny, a l'esquerra. Cantallops fa guarda a banda de la carretera que du a Recasens. Més amunt la carretera s'encimera i es trenca i deixa a la dreta el castell feudal, reconstruït i apedaçat per un modern senyor de vides i hisendes. A l'altra banda, França, la — ai — benamada i per nosaltres poc hospitalària França.

En aquell moment pensava que els catalans érem tot un poble acorralat. Em sentia sol, infinitament sol, a l'embat del vent de les altures. Sol, amb el pensament esbatanat pels records, que aleshores semblaven ombres, i pel pervindre nuvolós. Sol, de cara a Catalunya, amb els ulls oberts com si vulgués retenir totes les imatges i totes les llums d'una perspectiva immensa. Catalunya era allà lluny. Encara hi érem, però era com si no hi fóssim. Estàvem a un extrem de Catalunya, però no podíem avançar terra nostra endins. Només teníem el recurs de travessar la muntanya que ens arcerava i cercar refugi — refugi! — a l'altra Catalunya de terres de França. Catalunya era allà, però ja no era nostra. Ens l'havien robada. Menteixen els que diuen o creuen que entre tots férem per perdre-la. Ens l'havien robada, a sang i a foc, amb traïdoria, tot i emprant el nom de Déu en va, amb l'excusa de l'ordre, d'aquest ordre desordenat que va tan bé a més de quatre. Ens l'havien robada, aquesta i no altra és la paraula. Ja no era nostra ni dels catalans que havien romàs per gust o per força. Catalunya-Nació seria convertida altre cop en "las cuatro provincias catalanas". La prosa i la poesia catalanes serien soterrades. El símbol de la ganiveta de tallar pa esdevindria rediviu. Les

CATALUNYA AL COR I ALS ULLS

Per J. ARMENGOL I MOLINS.

institucions catalanes de cultura i de ciència, antigues i eficients, serien convertides en cataus de falangistes i de militars amb veu de vi.

No creguin els que sortiren voluntàriament de Catalunya que pagaren com nosaltres, amb el mateix dolor i amb el mateix sofriment, el tribut al comiat. No ho creguessin mai. Cap èxode ni cap emigració humana no han tingut mai el patetisme i el sentit tràgic que tingué la nostra sortida col·lectiva de Catalunya. Els que no la veieren no la poden comprendre. De vegades es parla d'incomprensió i de refrecs entre els "vells residents" catalans de fora de Catalunya i els refugiats. Sovint, per no dir sempre, provenen del mateix: "ells", bons catalans, s'havien creat un món propi, tranquil i suau fora de Catalunya; conserven la catalanitat, l'adoració a la Pàtria, potser una mica platònica, però adoració a la fi; sentien una mena d'enyorança sense consol perquè les rels podien més que les ales; eren troços de Catalunya escampats pel món, però d'una Catalunya immutable en mig del passat, quan les lluites col·lectives eren caballeresques i suaus com un minuet. "Nosaltres", mig suats i estripats, irrompírem en aquest món tranquil; érem catalans com ells però no érem iguals; teníem els mateixos amors a les coses pàtries, però d'altra manera; dúiem a la carn i al cor el dolor; teníem estargida a la retina la imatge d'un infern patit per tot un poble; veníem a parar a platges estranyes, arrossegats com a cadàvers; teníem els nervis trossegats i els ulls llagats pel plor. No els havia d'estranyar a "ells" que arribéssim sorruts, malhumorats, explosius, cantelluts, inquietos i rabiosos. Si ho haviem perdut tot, fins la Pàtria! Si començava el nostre calvari d'ésser forasters arreu del món! Si dúiem l'inri clavat al front pel sol fet d'haver estimat Catalunya i haver lluitat per ella! Si necessitàvem la mà generosa i la llar hospitalària, la germanor i la solidaritat, la veu amable i el capteniment amical! Només calia que ens acostéssim, que ens donéssim la mà, que ens parléssim de català a català, que "nosaltres" els compreguéssim a "ells" i "ells" ens compreguessin a "nosaltres". Res més. Però massa sovint uns i altres ens hem comportat com estranys. Uns i altres per estar massa arrellats a la nostra manera d'ésser i no saber crear un present cordial. Per no saber sacrificar dintre de nosaltres un passat, un món peculiar de cada grup, en ares d'un futur de Catalunya.

Quan yo anava a sortir de Catalunya, me'n recordo bé, sota el vent i la pluja d'aquell dia d'hivern pireneic els indrets se m'associaven a les coses que els eren peculiars. Ho tinc encara al pensament, al cor i als ulls com si hagués estat ahir, i això que ja han passat cinc llargs anys. Puc repetir els adéus que íntimament, amb llàgrimes als ulls i punxes a la carn, se'm van suggerir. Potser us semblaran adéus ridícols, massa materialitzats. Però es referien a coses profundament catalanes que jo i tants d'altres anàvem a perdre des d'aquell moment, a coses més divines que humanes encara que no ens ho sembléssim quan les teníem a l'abast de la mà.

Quantes de vegades remembrem els instants tristos,

potser perquè el veritable tremp de la maduresa ens prové del dolor! Jo també vull ara recordar la forma i el sentit d'aquells adéus. I els vull repetir com un tribut d'homenatge a Catalunya, ací, en aquest recó d'Amèrica on l'atzar m'ha portat gràcies a la voluntat propícia d'una cordialitat catalana i vilafranquina a la qual jo no podré retre mai l'agraïment i la reciprocitat que mereix. Els vull repetir —dic— perquè estic segur que foren els mateixos adéus que mentalment pronunciarem milers i milers de catalans quan mirarem Catalunya per a acomiadar-nos-en transitòriament.

Adéu Barcelona nostra, martiritzada i soferta, poderosa i acollidora, bella i envejada, símbol vivent de l'esperit de Catalunya, víctima ara de la fúria de senyorets i generals, maculada novament per la bafarada dels predicadors de l'Espanya imperial, saquejada altre cop pels descendents contemporanis de Rinconete i Cortadillo.

Adéu cares estimades, ulls plorosos per la nostra fugida i la de tants, cors pantejants que potser demà cessaran de vibrar travessats per les bales dels ressuscitadors de l'Espanya medieval.

Adéu llars dels nostres pares, carrers que ens portaven a l'escola, places que contemplaren els nostres jocs d'infants.

Adéu arròs d'Amposta, el millor del món.

Adéu xi gruixut del Priorat, que encèn la sang i poses punxes a la pell.

Adéu ametlles i avellanes del Baix i de l'Alt Camp, piles d'or de l'economia catalana.

Adéu penjolls de robins de les cireres del Segrià.

Adéu olor de garrofa d'El Vendrell.

Adéu vi suau i perfumat de les immenses vinyes del Penedès.

Adéu boscos de fruiters del Llobregat.

Adéu hortes-jardins del Maresme.

Adéu esquellerincs dels ramats de pèl lluent de la Cerdanya i dels Urgells.

Adéu saborós formatge de La Seu.

Adéu paradís de l'Empordà, verdor de mar i terra, bella parla empordanesa.

Adéu oli d'or de Borges Blanques; malvasia de Sitges; vinyes i mar de Vilanova; plana ubèrrima de Manresa; taronges emmelades d'Alcanar.

En aquell moment hauria volgut besar les parets i la terra dels llocs que m'havien vist créixer, que havien emmarcat la meva lluita de cada dia, de vegades dura, de ve-

gades suau, que havien estat testimoni dels meus amors, de les meves joies i dels meus dolors.

Semblava que tenia a dintre meu tot Catalunya, com si me la vulgués endur, com si intentés d'evitar que me la prenguessin.

Ara m'adono més que llavors que aquells adéus els havia de dur eternament en mi, com un ressó inefable. Tan lluny com sóc de Catalunya, els recordo i recordo clarament les coses que eren objecte del meu comiat.

La plaça de l'Oli de Vilafranca, camp de fútbol i de ratlla-sola de la meva adolescència. Les Rambles vilafranquines, continu passejar de la meva joventut, oreig de tantes il·lusions i de tantes ambicions. El camí de Moja, camp de batalla de pedrades i ruta obligada dels aplecs de Penya-fel.

Els envelats del Penedès, atapeïts de vestits violats i cares picardioses de les mosses boniques com a sols; els viatges en tartana i a peu sota la lluna estiuenca per a sentir les toques de "La Catalana", "La Principal", "Els Planes", "Els Muixins" o "La Unió Artística" i per a portar l'etiqueta ciutadana de la moda i del barret de palla a la sala de dalt o de baix; els Xiquets de Valls ardits, les gralles i els tabals de la nostra festa major, "La més típica de Catalunya".

La ciutat d'Olot, arrecerada a la muntanya, amb els seus carrers estrets i les seves places assolellades; l'acollidor hotel de l'Estrella, oasi de repós i de convalescència.

Vic, amb les pintures murals de la seva catedral, les mongetes amb butifarra de l'hotel "Colón", amanides amb bon oli i amb el teclejar del piano que aquella mossa rossa de la casa no parava mai de tocar.

La vila de Guissona, plaça vella i empedrada, talment d'armes d'un castell feudal; conill amb all i oli de l'hostal de can Santesmasses.

El mirador de Tarragona, muralles romanes, rambla llarga i plena de sol, perfumada per l'aire de mar.

Els fruiterars de Pinedes de Llobregat, ex-Colònia Güell; els mosquits bronzidors de l'hostal de la carretera que donava la impressió d'una caseta de guarda-agulles; les hores inefables vora el riu.

La vila d'Alp, rònega i simpàtica, amb olor de llet fresca i de carn rostida.

Püigcerdà, amb un peu a Catalunya i un a França; carrers esventrats per les bombes; refugi de guerra de polítics tristos.

La collada de Toses, turment dels passatgers perquè l'automòbil hi pateix d'asma i en fa venir tot i empenyent-lo.

La Font de la Teula, amb els pollastres amb tomàtec i el porró de vi blanc de cinc anys.

El Pont de Ferro, entre Els Monjos i L'Arboç, lloc d'aplec i rejeies, de sardanes i d'ombres amoroses.

El Tibidabo amb l'ullera de llarga vista, i el mirall màgic, i el ferrocarril aeri.

Girona, amb la Devesa i la Catedral i el vell Hospital i la confluència dels dos rius i la gràcia de les gironines.

Figueres amb la plaça aristocràtica i les cèlebres cobles de sardanes i la tramuntana rabiosa.

La Costa Brava amb tres gràcies com tres sirenes: Santa Cristina d'Aro, Tossa i Sant Feliu de Guíxols.

Els Pins de Sellarès i la muntanya de Sant Pau; el Coll de l'Aliga i la Plana Rodona; Les Planes i La Florida; Les Font d'En Felip i El Bullidor de Rubí; El bosc de Can Lleó i el Pont de Meliò; els defores de Ripoll; els porxos de Vic; la platja de Salou i els pins vora el mar rodejats d'aigua al captard; la Rambla de Manresa i les ribes del Cardoner; la Universitat de Cervera i els ponts de Balaguer; l'aigua fresca i regalada, pudenta i ferruginosa

Montserrat

BAR - RESTAURANT

de

LACAMBRA I CAMPS

Cuina COSMOPOLITA

Especialitat en Plats Catalans

Agustinas, 1111 i 1115

Bandera, 206 — Telèfon, 69596

d'Argentona; la processó de les Santes de Mataró; l'aire de neu i la simpatia estiuenca de Ribes; la majestuositat de Montserrat i l'alegria a les cel·les durant les excursions juvenques, l'anada a Sant Jeroni a peu amb esbufecs i traguejar d'aiguardent d'herbes de la muntanya; les taules parades, el porró a la taula i el somriure al llavi de tot arreu; el xampany de Sant Sadurn i de Pacs, les coques de Vilafranca, els bufats d'El Vendrell, les ametlles d'Arenys, les cireres de Sant Boi, les escàrxofes del Prat, les llagostes de Vilanova, el vi d'Alella, el moscatell i el xarel·lo de cada casa de pagès, les peixetades d'Altafulla; les manilles i dominós de les tertúlies vilafraquines; els mitings electorals amb èxit i sense; les reunions polítiques amb discursos cançoners plens de bona fe; les baralles periodístiques que destil·laven fel i feien sortir sang; les xerrameques insidioses de poble que ara ens semblen records agradables; les nits amables amb recitacions de García Lorca, de Segarra, de Machado, de Maragall, de Garcés i contalles de facècies i xistos bruts i nets; i els carrers de Barcelona amb les parets ferides per la metralla; i els mobles que veiem cada dia, els ulls que miràvem i ens miraven; amistats noves i velles, cares amigues, veus conegudes, delícies intimes.

Realment, milers i milers de catalans que potser tenim el cos aclimatat al lloc on som de fora de Catalunya, en canvi duem l'ànima als peus sota el pes de l'enyorament. Jo m'adono que tots aquests records que he esmentat no provenen d'una excel·lent memòria —que en veritat no tinc— ni de ganes de fer literatura ni d'un sentimentalisme delinqüescent. Decididament, porto — portem — Catalunya sencera a dintre. I a fe de Déu que voldria comportar-me en tot moment de manera que fos digne de continuar portant-la-hi. Però no d'una manera egoista, xovinista. Sinó generosa, ampla. Vull dir que voldria fer que la Catalunya que duc dintre esdevingués germana de pobles i llar acollidora,

rica i plena en justícia i en llibertat social i nacional. De cap de les maneres la voldria esquerpa i isolada, com molts diu que la volen, ni ocupada per armes estranyes, com demanaven insensatament uns que es diuen catalans des de Nova York, ni a mans dels pomells de joventut i dels organitzadors de jocs florals de Canprosa, ni a mans de quatre intel·lectuals d'estar per casa posats a politics —recorrem Carles Soldevila i Josep Pla convertits ara en José Pla i Carlos Soldevila per a accontentar els franquistes—, ni sembrada de sometenistes en nom del patriotisme del calaix i de la caixa de cabals, ni esquitxada de processons cada setmana en nom d'un Déu usdefruitat per mitja dotzena de trapelles, ni ocupada per guàrdies civils o guardes d'assalt, en nom d'un ordre bastit damunt les espatlles dels mesells, ni dividida en tants partits com capdills, capdillets i capdillaços hi hagi. La Catalunya que jo duc a dins i la que vull per als meus fills i per mi mateix és una Catalunya per tots catalans, governada pels que se'n facin mereixedors per llur força numèrica. No crec en els governs de selecció perquè no crec en les seleccions des del punt de vista polític, sinó en el poble. Prefereixo, en política, un ferrer a un advocat, un picapedrer a un metge. Quan necessiti l'advocat el cercaré. Quan em calgui un metge faré el mateix. Però el govern del meu poble el prefereixo a mans de gent del carrer, no pas gent qualsevol sinó que tingui criteri polític, intel·ligència política més que no incovada en les acadèmies. Governos de classe mitja, d'obriers i pagesos. Gent que té el seny innat, que estima Catalunya en sí. Vet ací el meu paisatge de Catalunya: amor a la terra i excel·liment col·lectiu per a fer una Pàtria per a la majoria de catalans. Per a tots, és impossible. N'hi ha que no hi tornaran. N'hi ha que en fugiran. N'hi ha que mai no veuran perdonada llur traïció. N'hi ha que si no poden governar ells no hi estaran bé. Quan dic que vull una Catalunya per a tots els catalans no hi compto aquestes quatre menes.

FABRICA DE TEIXITS DE PUNT

CHILOE, 1296

TELEFON, 52626

LA FLOR DE AMERICA

DE JOAN PERIS

ESPECIALITAT EN ARTICLES D'ESPORT

VENDES AL MAJOR I DETALL

SOCIETAT MANUFACTURERA DE VIDRES I METALLS

Cucarella i Cia. Ltda.

RECOLETA, 1185

CASILLA, 3242

TELEFON, 63292

En l'emigració s'aglutinen les amistats.
Lluny de la Pàtria s'obliden les rancúnies i s'exalta l'esperit admiratiu.

L'amistat porta a tenir lloes fraternes, i el fet de compartir un paquet de cigarretes crea llaços de sang.

El pa, el vestit i l'abric es comparteixen, i no tenen valorització.

Ens posem dol per les penes alienes i fem flamejar tots els gallarets de l'esperit per les alegries del company.

Com si pertanyéssim a una tribu milenària, ens confiem l'honor de la companya, el respecte de la llar, els besos dels fills; com si haguéssim jurat, a l'estil "caló", tallant-nos les venes i barrejant-nos la sang.

Josep Maria Xicota és un d'aquests homes.

Per aquest motiu, amb camaraderia, m'ordena que escrigui un article per a la nova Revista, parlant dels Camps de Concentració de França.

Josep Maria Xicota em mira amb els ulls del company, i creu que el Paral·lel de Barcelona, en el qual jo tenia la meva societat, la meva acadèmia, el meu teatre i el meu ambient, s'ha traslladat a Santiago de Xile.

Jo sóc d'aquests homes que s'ho han deixat tot en el barri.

Fins el cor!

Per això, en viure lluny, vaig caminant com una cosa mecànica, amb els ulls freds i orfes de sentiments.

L'amistat ha fet equivocar a Josep Maria Xicota.

Ho sento per ell. Però vaig a complir.

Camps de Concentració!

Jo porto damunt encara l'arena del Camp de Concentració.

En mi, com en els meus companys de Camp, hi han tres homes.

Un, el que nasqué lliure, va créixer lliure i combaté lliurement.

Un altre, el que morí en trepitjar les neus del Pirineu, i estigué enterrat en una onada d'odi, d'espines, de fam i de despreci, en els Camps de Concentració de França.

El tercer, el que viu a Xile, el que ha d'estar, a cada moment, donant les gràcies als que passen pel nostre costat, als que ens deixen viure en pau, als que no ens demanen "els papers", però que ens esguarden amb el recel que hom tindria per algunes feres mecàniques que poden esplotar en un moment inesperat.

* * *

Camps de Concentració!

Als ciutadans dels camps de concentració ens arriba molt endintre la ignomínia.

No pot inventar-se res que dolgui més, que fereixi més, que envileixi més que el Camp de Concentració.

En mi ha restat l'estigma del gos bastonejat sense motiu.

En el Camp de Concentració he vist morir companys, sense poder-los oferir un xic d'aigua clara.

En el Camp de Concentració era un martiri l'alba i el crepuscle, la pluja i el sol, el dejuni i el menjar.

Pels camins de la França republicana, en passar per les ciutats dalt dels camions de xais, hem oït els insults burgesos entre gestos obscurs de gent ben alimentada, que ens miraven apartant-se de nosaltres, com si fóssim una cinta de microbis pestífers.

* * *

Jo crec que Josep Maria Xicota fa mal fet d'obligar-me a escriure aquest article.

Camps de concentració

(Paraules en record dels meus tretze mesos en els sorrals d'Argelès-sur-Mer, a les roques d'Agde, en el desert de Saint Cyprien i en els calabossos del Castell de Colliure en la germana França del 1939).

Per AMICHATIS

Tot el que s'escriu del Camp de Concentració, arribarà un dia que haurà de ser cremat.

Els homes no hem nascut per a odiar-nos.

Mentre existeixi el record del Camp de Concentració, viurà l'odi en nosaltres.

Jo, en consciència, no podria donar mai la mà a un d'aquests francesos que tancaren els meus companys, el meu fill, a mi, en la dolorosa misèria d'un Camp de Concentració.

Per a que els homes de totes les terres, de totes les nacionalitats, puguem mirar-nos sense odi en els ulls, és precís que oblidem el Camp de Concentració.

En el poc que resta d'home en el meu cap —ressec pel que va sofrir en el camp de Concentració— hi ha una muralla que ja no em deixa veure aquella desventura.

He de fer un esforç imaginatiu per a recordar-me d'aquella dieta de lleties crues, que les llençàvem a l'arena i en l'arena germinaven, oferint-nos jardins per a goig dels nostres ulls.

No puc creure en l'existència d'aquells dies que teníem aigua amb clor per apagar la nostra set, i se'ns despertava a mitja nit per a fer-nos netejar la platja.

Jo no puc creure que han posat manilles a les meves mans, enllaçant-me al meu fill, per a traslladar-nos a un presidi, i, trets d'allí sense explicació ni procés de cap mena, tornats al camp com uns gossos...

Vull oblidar els dies en què l'arena ho era tot per a nosaltres: llit, taula, water, passeig, biblioteca, bany...

Em semblen visions de pesombre els rostres morruts dels senegalesos, mirant-nos com si fóssim animals rars, i empenyent-nos amb les puntes agudes de llurs baionetes...

Jo no vull creure que rebíem patades perquè enceníem una espelma aquelles nits inacabables.

Ni em vull recordar dels auxilis que rebíem del món civilitzat: un raspall per a les dents i un tubet de pasta...

* * *

Però jo em recordo del nostre esperit.

Jo em recordo que fingíem orquestres amb guitarres i amb violins vells.

Jo em recordo que, amb fang, feien escultures els artistes!...

Jo em recordo que els dibuixants imploraven paper i colors per a decorar les barraques i fer exposicions!...

(Passa a la pàg. 20).

L'Orfeo amb la Senyera al carrer de Lluís Companys

El lector recordarà, que ara fa uns quants mesos, el Parlament de la República de Xile, va acordar donar el nom de Lluís Companys a una de les belles avingudes de Providència.

Enllestits els preparatius del cas, el diumenge dia 22 d'octubre, sota un sol radiant de primavera, va tenir lloc l'acte de descobrir la làpida que dona el nom del President màrtir, a una de les més belles avingudes del municipi de Providència, comprès dintre el Santiago gran, barri que amb tota propietat pot dir-se la ciutat-jardí del bell Santiago.

Lluís Companys s'anomena ara l'antiga Avinguda Vergel, la qual comença al N.º 1300 de l'Avinguda Lyon.

COMENÇA L'ACTE

L'acte havia estat anunciat a les 11 del matí. Des de molt abans de l'hora anunciada, s'havia congregat a l'Avinguda Lyon, cantonada Avinguda Vergel, un nombrós públic, el qual volia d'aquesta manera assegurar-se un bon lloc per a poder observar el desenrotllament de la festa.

Hi havia present tot el que té un valor i una significació de les colònies catalana, espanyola i basca, diverses representacions de les colònies estrangeres dels països democràtics, i molts fills d'aquest generós poble de Xile.

Hi havia també, naturalment, les autoritats xilenes, les del Municipi de Providència, el Directori del Centre Català i l'Orfeo Català de Santiago en ple.

A l'hora anunciada, el President del Centre Català, senyor Exequiel Plubins, va donar per obert l'acte.

Presidència del banquet

Assistents al banquet, pocs moments abans de celebrar-se aquest

Les manifestacions patriòtiques dels catalans de Xile

El descobriment de la làpida del carrer Lluís Companys

La senyora Rosa de Jacques, regidora de Providència, va pronunciar un emocionant discurs posant de relleu la significació de l'acte i enaltint la figura del President Companys, lluitador infatigable i home bo.

Seguidament, el President del Centre Català de Santiago va pronunciar al seu torn, un interessant discurs, regraciant les autoritats xilenes i posant de relleu diversos passatges de la vida heroica del President.

DESCOBRIMENT DE LA LAPIDA

Acte seguit, el President del Centre Català, va acostar una antorxa encesa al crespó negre que cobria la làpida, el qual va consumir-se ràpidament posant-la al descobert.

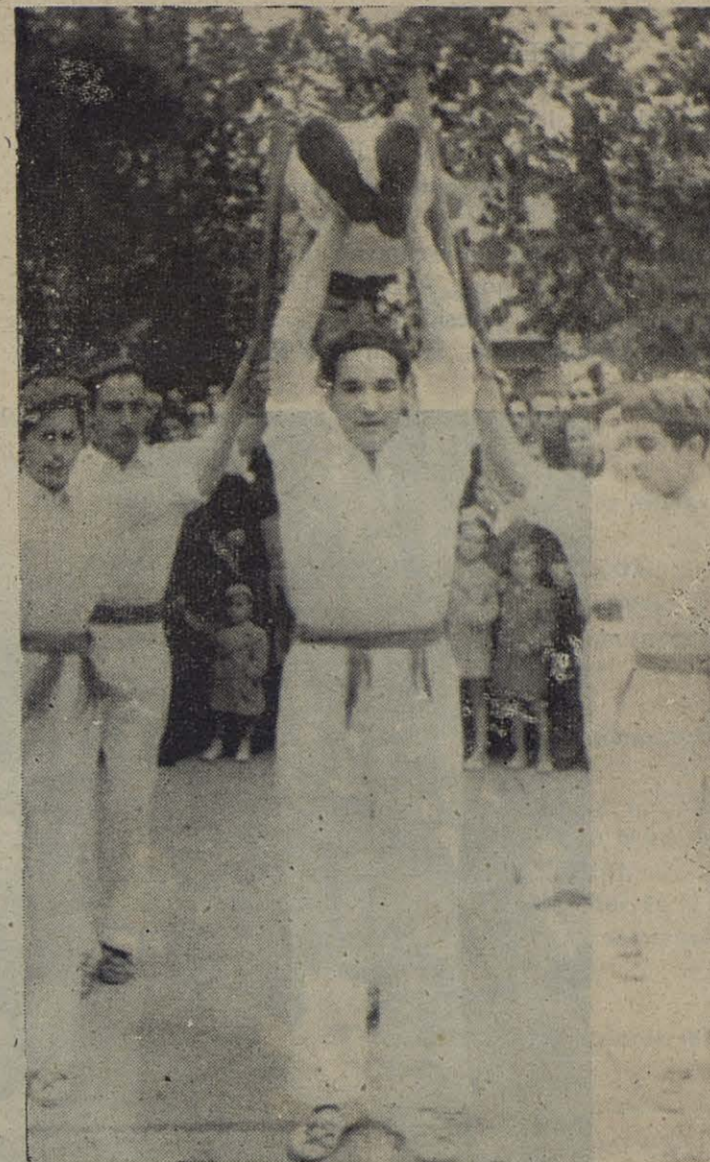
Les dametes de la colònia fan guàrdia

En aquests moments de gran emoció, l'Orfeo va entonar las notes d'Els Segadors, Himne Nacional de Catalunya, a les quals van seguir les de l'Himne Xilè.

Entre les banderes presents, n'hi havia una que els catalans mirem sempre amb molt afecte: la basca. En efecte, els Espotadanzaris bascos presents a l'acte, van executar immediatament diverses danses rituals amb l'art i justesa que els són reconeguts:

I amb això vam arribar a la fi del programa previst. De nou va correspondre el torn a l'Orfeo, el qual aquesta vegada va interpretar en forma mestrirola L'Emigrant, la qual cosa va valdre no poques felicitacions al seu Director senyor Fabregat.

Acabat l'acte, els concurrents, amb unció religiosa, van desfilar davant la placa que dona nom al carrer, comen-

Els Espotadanzaris

tant en forma elogiosa l'encert del Centre Català de Santiago, que havia tingut cura de la confecció de la placa i de l'organització d'aquell acte, del qual tots els assistents guardaran un inesborrable record.

EL BANQUET AL CENTRE CATALA

Un nombrós grup dels assistents a l'acte que acabem de ressenyar, va traslladar-se al Centre. Allà ja hi havia una gran quantitat de socis i simpatitzants que esperaven les autoritats per tal de donar-los la benvinguda.

L'Alcalde de Providència, els representants de Mèxic, França Lliure, etc., van ésser objecte de diverses manifestacions de simpatia. Fou ofert a les autoritats un esplèndid

Un aspecte de la sala

lonx i seguidament hom va passar al Saló d'Actes per tal d'assistir al banquet.

COMENÇA EL BANQUET

Pels volts de les dues va començar el banquet. Van prendre seient a la Presidència, l'Alcalde de Providència i senyora, Directori del Centre i Representant diplomàtics de països amics.

El saló del Centre presentava un magnífic aspecte i estava ple de gom a gom. Arribada l'hora dels discursos, van pronunciar-ne, el President del Centre, l'Alcalde de Providència senyor Vives, la senyora Rosa de Jacques, i

Rosa Mas, Joan Juanet, Josep Millàs, Claudi Mas, Antoni Pi, Josep i Primitiu Salamó, Ramon Vinyes, Joaquim Sabaté i Sra., Narcís Gallofré, Família Bonavia, Angelina Ramos, Família Balmes, Roset, Cot i Família, Sr. Manuel Fruns i Família, Joan Busquets i Família, Angelina i Odelina Ferrer Graud, Joan Sitges, Vicens Noguera i Família, Joan Manresa, Joan Arnó, Diana Pey Ordeix i Família, Franquesa i Família, Celestí Molinas i Família, Família Tamborer i Banqué, Agustí Moliné i Família, Josep Culiell, Joan Baldrich, Maria Gálvez vidua de Roquer, Josefina Alorda, Marian Soley, Olga Araya i moltes d'altres que sentim no poder recordar.

Durant tota la tarda, van muntar-se guàrdies davant

El Saló durant la vetllada necrològica

volem destacar, la magnífica pesa oratòria, esplèndida de concepte i de forma, emocionant, que va pronunciar el diputat gallec senyor Suárez Picallo.

Seguidament, hom va deixar escoltar Els Segadors i l'Himne de Xile, que els assistents van cantar a peu dret i amb emoció continguda.

Pocs minuts després, es va donar per acabat l'acte.

LA VETLLADA NECROLOGICA A HONOR DE LLUIS COMPANYS

Pocs dies abans, el 15 d'octubre, va tenir lloc al Centre Català, una vetllada necrològica amb motiu d'escaure's un nou aniversari de l'afusellament del President Companys.

Al saló d'Actes del Centre, havia estat aixecat un altar Cívic, presidit per l'imatge del President màrtir. Des de primeres hores del matí, havien començat a arribar les ofrenes florals. Entre altres, vam poder anotar les següents:

Consell Directiu del Centre Català, Agrupació Democràtica Catalana, Comitè de Dames del Centre Català, Agrupació Patriòtica Catalana, Front Nacional de Lluita, Comitè Nacional de Txecoslovàquia, Col·lectivitat Basca, Masjoan en representació dels catalans de l'Argentina, Ambaixada de Mèxic, Os Galegos, Pen Club de Xile, Vicente Huidobro, Soms i Família, Josep Orriols, Senyoreta Maria

l'Altar Cívic. Aquestes, foren servides per simpatitzants de les diverses organitzacions polítiques i patriòtiques.

Com a nota simpàtica, volem destacar la Guàrdia dels representants del diari "La Nación".

Pels volts de les set de la tarda, va obrir l'acte pròpiament dit, l'Orfeó Català, interpretant Els Segadors i l'Himne de Xile. Seguidament, van fer ús de la paraula diversos oradors, entre els quals recordem el senyor Suárez Picallo, el Delegat basc senyor Aretxabala i el President del Centre Català.

L'acte va donar-se per acabat, després que l'Orfeó va haver cantat l'Emigrant. Eren les nou tocadetes de la nit.

Forn. "La Barcelonesa"

de RAMON BELLA M.

Els seus forns a vàpors donen al pa una cocció perfecta. La nostra especialitat són els xocosos, el pa de llet i el de motlle.

REPARTIM UNICAMENT A PARTICULARS

Avinguda Condell, 1654

Telèfon, 40568

Exequiel Plubins

Potser sí que hi han altres raons més importants que fan que alguns compatriotes anomenin al senyor Exequiel Plubins "l'avi". Però per nosaltres n'hi ha una que prima per sobre totes les altres...

Acabàvem d'arribar a Xile. Veniem amb el cor destroçat per mil records diversos i encara, per la por infinita del que Amèrica ens podia tenir reservat.

Un dia ens van dir: Aquesta tarda al Centre, cantarà l'Orfeó Català.

I l'Orfeó va cantar. Mancaríem a la fidelitat i respecte que devem al lector, si diguéssim que la primera part del programa ens va causar una gran impressió. Es tractava d'unes sardanes banals i a més a més, estava encara massa viu en la nostra oïda l'Orfeó Català de Barcelona, el millor del món, i consti que no és vanitat d'un barceloní de Santa Maria del Mar.

De sobte però, el panorama va canviar totalment. L'Orfeó atacava les primeres notes de "L'Emigrant". Ni el mestre ni els cantaires semblaven els mateixos i tot s'havia transfigurat. Breu: D'ençà d'aquell dia, no he pogut sentir les seves notes, dolces i vibrants alhora, sense que les llàgrimes em vinguin als ulls.

Acabat el Concert, un senyor d'aspecte venerable va pujar a la tarima i va pronunciar un discurs.

—Qui és?—vaig demanar a un amic.

—Es el Vice-President de l'Orfeó.

—El senyor Batlle?

—No. El senyor Batlle és el President. Però com que està malat, han encarregat el discurs al senyor Plubins, que és el Vice-President. Des d'aquell dia, no he pogut dissociar la figura del senyor Plubins, amb el record de la primera emoció pura experimentada a Xile. I ací teniu lector amic, la primera raó per la qual aquest vell m'ha inspirat sempre un gran respecte i la del perquè jo l'anomeno "l'avi"

L'avi ha estat fins fa poc, President del Centre Català. Malgrat els seus anys, és un home enèrgic. Ell diu que això li ve d'ésser lleidatà i que els seus coterranis

La vella guardia...

Una conversa amb l'"avi" Plubins

muntanyencs encara ho són més. Nosaltres estimem, que amb ésser del pla, ja n'hi ha prou.

El vàrem anar a visitar per a fer-lo parlar d'assumptes relacionats amb la seva gestió administrativa.

—Ha llegit el "Noticiari Català"? -li vam preguntar per començar.

Ràpid, ens contesta amb altra pregunta:

—Que no va estar a l'Assemblea de diumenge, vostè?

—Vostè sap que sí...

—I vostè sap també, perquè ho vaig dir a l'Assemblea, que sí que l'he llegit... Aleshores, per què m'ho pregunta?

—Es per fórmula —vaig fer tímidament.

—Doncs deixi's de fórmules i digui'm què és el que vol.

—Voldria que m'exposés el seu pensament sobre l'article del senyor Margarit.

—Del senyor Trabal...

—Com que vostè a l'Assemblea l'atribuïa al senyor Margarit...

—Això era a l'Assemblea i per diplomàcia. A més a més, com que no anava signat... Però perquè no va al gra?

—No desitjo altra cosa —vaig fer amb alleugeriment—. Vostè és partidari de que la Revista "Germanor" tingui una vida independent del Centre?

—Absolutament. Si ho he estat sempre! Essent jo redactor de "Germanor", i consti que li parla un dels fundadors de la Revista, he publicat articles censurant la gestió d'alguns Directors. Si sempre hagués estat lligada de mans al Centre, això no hauria estat pas possible.

—Així vostè és partidari de que sigui editada per un Patronat autònom?

—Es clar.

—El Directori que vostè va presidir darrerament, també n'era partidari?

—També. Adhuc vam designar el senyor Vicens Noguera, que és també un dels fundadors, per a que ens representés al Patronat.

—Les altres quatre persones, eren grates al Directori?

—No es va formular contra cap, objecció de cap mena.

—Així, per la part del Directori, no mancava lligar cap extrem?

—Un! Els socis del Centre, paguen una quota extraordinària per a rebre gratuïtament la Revista. Aquestes sis centes revistes, les ha de pagar doncs el Centre. Ara bé. La Direcció de la revista, va proposar per escrit al Directori que fos atorgada una subvenció de dos mil cinc cents pesos per cada número que es publicués. Amb aquesta xifra i

els anuncis, el Patronat es comprometia a fer sortir la revista sense cap altra despesa pel Centre...

—Aleshores...

—Doncs bé havíem de regatejar una mica! El Directori em va comissionar per a que discutís amb el Director de "Germanor", que la subvenció fos únicament de dos mil pesos per número, en lloc de dos mil cinc cents.

—I mentre ho discutien, va arribar el Directori del senyor Salamó...

—A mi no m'emboliqui, que jo noestic per històries...

(Ve de la pàg. 15).

CAMPS DE CONCENTRACIO

Jo em recordo que vaig escriure una òpera satírica i burlesca, amb músiques conegudes, prohibides per les autoritats dels camps, però que arribà a ser un himne que flotava sobre dels arenals, les nits de desesperació.

Jo sé que vaig plorar quan vaig abandonar el Camp de Concentració.

I, des de que vaig deixar els meus germans allí, visc avergonyit.

En els Camps de Concentració s'aprèn a estimar i a odiar.

Les filferrades dels Camps de Concentració són una muralla infranquejable.

En sortir del Camps da Concentració, vaig morir per

(Ve de la pàg. 8).

BELLS PROGRAMES?

manari catalanista "Cucut" — atropell esdevingut el 25 de novembre del 1905—, i de la tristament renomada "Llei de Jurisdiccions", que la Monarquia àtorgà amb caràcter de desgreuge als... atropelladors.

Les circumstàncies que originaren, doncs, l'alçament de "Solidaritat", foren greus. Però eren incomparables amb la tragèdia d'ara!

I si llavors el moviment de "Solidaritat" existí fou degut a no haver exigít cap dels partits que l'integraren la imposició dels seus punts de vista respectius. No hi hagué, per tant, "absorció". Prevalgué una coincidència, fonamentada en sentiments i necessitats mínimes d'execució immediata. És a dir, hi hagué "solidaritat", tal com pregonava el seu nom.

Ni els republicans exigiren l'establiment immediat de la República. Ni els tradicionalistes d'aleshores reclamaren l'acceptació del seu "Don Carlos". Ni del seu D. Jaume. Ni els catalanistes assajaren tampoc de fer cavalcar els anhels propis a cavall de l'alçament d'unió.

Els nostres pares no s'embriagaren doncs, de bells idearis partidistes o exclusius, ni de belles paraules. S'orientaren pel camí de les realitzacions.

VEUS D'UNITAT A FRANÇA

Mentres escric m'arriba un cable de l'agència francesa d'informació —S. F. I.—, que conta una nova esperança-dora. De confirmar-se aquesta primera impressió, tots els exiliats republicans residents a França han arribat a un

—Si vostè tornés a ésser President, tornaria a ésser partidari del Patronat?

—Però quantes vegades vol que li ho digui? Ara que el difícil és que torni a ésser-ho...

—Qui sap!

—Escolti el que li dic: Mai més! Encara que fos amb els honors i el sou del President de la República!

I, com que de sobte va recordar-se que era lleidatà, no hi va haver poder humà capaç de treure-li un mot més.

X.

a tots ells.

Vaig morir per als que havien guarit les meves llagues, produïdes per la brutícia.

Vaig morir per als que havien partit amb mi la delícia d'una cigarreta.

Vaig morir per a tots aquells que m'havien confiat els secrets de la seva vida.

Vaig morir per als que, amb mi, evocaven els seus amors. Sortir del Camp, era fer traïció.

Per això m'avergonyeixo.

* * *

Amic Josep Maria Xicota, si això és un article, accepta'l. Per un moment, m'he tornat a sentir home, i he començat a parlar com en aquells dies de mal temps en què, mullat per la pluja, cremat pel sol, mirava envers el sur i deia: "Allí hi ha Espanya!... Allí hi ha la meva Catalunya!".

I, dintre meu, sentia que havia mort tot.

acord, amb la sola excepció dels comunistes, seguidors de la "Junta Suprema".

Sembla que el representant català a l'organisme d'unitat és l'ex-Conseller de Justícia del Govern de la Generalitat i darrer Sots-secretari d'Estat de la República, Josep Quero. Pels bascos hom parla de Landaburu, i em dol no poder esmentar els noms de tots els representats que constitueixen el Consell.

Tant de bo no s'estronqui la corrent unificadora. Ans al contrari, que s'enrobusteixi.

I com que conec tan a fons el bon amic Quero; he viscut l'experiència de col·laborar amb ell; i no em són estranys ni la seva intenció ni els ressorts del seu caràcter; em faig un goig — jo que tan poc sovintejo, com sabeu, les qualificacions personals — de saber que els catalans estem tan ben representats en aqueix organisme d'alliberament.

Libreria SALVAT
Barcelona-Santiago

Agustinas 1043 — Casilla 2326 — Teléf. 84734
SANTIAGO

El millor assortit de llibres
La millor libreria

El fat contrari als humans, aquell que desferma les guerres, congria les tempestes i crea, àvid de malura, la infelicitat, ha estat particularment advers amb nosaltres, la generació de les dues guerres. Hem de creure-ho així, puix que així es diu i es repeteix; i, certament, en comparació amb altres períodes de la història, aquest ha estat particularment bèl, lic, carregat d'esdeveniments desagradables i pròdig en sofriments.

Es, en efecte, una època de contorns tràgics i tenebrosos, la de la nostra generació. Però no sense precedents. Car, si girem l'esguard endarrera, fins allí on arriba el coneixement de les coses, veurem que la història està teixida de discòrdies i de lluites inhumanes, de matances i d'òdis... No direm que la història estigui feta exclusivament de guerres. En el seu curs pesen i li donen caràcter els sants i els artistes, els pensadors i els homes de ciència, i, àdhuc, estadistes i polítics, idealistes i constructius, que han deixat un record satisfactori i alligador de llur actuació. Però si la història no està feta únicament de guerres, tanmateix, des del seu origen, en constitueixen la característica principal, i tenen sovint l'aspecte de glòries i timbres d'orgull, que, en la majoria dels casos, tant com plauen a uns han de desplaure a altres... I l'estudi desapassionat de la història dóna la raó a la frase tristament famosa: "L'home és llop de l'home"!

¿Fins a quan, això? ¿Pesa aquest destí, a la vida dels homes, com una maledicció, inherent a llur natura, i serà així eternament mentre la humanitat existeixi, o cal esperar, com molts esperem encara, que la raó acabi imposant-se a l'instint, la civilització a la barbàrie, i que sigui la pau, finalment, una realitat permanent?

Seguim creient això darrer, i més que per la bondat o pel millorament dels homes —perduren, encara, amb tota intensitat, els instins primaris, i resta *gairebé tot* per a fer, en matèria d'educació—, perquè el món té tendència a trobar una posició estable; perquè la crisi formidable que ha produït el maquinisme, el progrés material no seguit pel progrés moral, ha de trobar forçosament una solució en l'adaptació "sine que non" del món i del homes a les noves formes progressives; perquè, sortosament, no és solament una frase el que el nostre planeta ha esdevingut petit a causa de la gran revolució que s'està portant a efecte en matèria de comunicacions, la qual produirà la convivència, el coneixement de les contrades més recòndites i apartades, noves estructuracions estatals, en un sentit més universal cada vegada...

Cert que l'estabilització de què parlàvem no sembla, però, una cosa immediata. Rest a un llarg camí a recórrer, el qual podria escurçar-se segons siguin les solucions que es donguin a l'actual conflicte, segons l'esperit i la intenció amb què siguin aplicades, i segons l'encert amb què es complementin la labor política, de realitzacions immediates, i la labor pedagògica, que formi les consciències en l'imperatiu antibèllic.

* * *

La maduresa, l'experiència i els anys produeixen de vegades un canvi negatiu. Dilueixen l'entusiasme juvenívol, ple de doctrinarisme, i que en solucions, quasi sempre superficials i enganyadores, amb una precisió matemàtica, a tots els problemes. Després, hom cau sovint a l'altre extrem, el del pessimisme sistemàtic, o, si més no, d'un fatalisme eixorc, incapaç de realitzacions i tancat a tota millora. En altres casos, les realitats del moment —sense comptar amb les quals, evidentment, tota actuació restarà improducti-

Meditacions intrascendents

LA GUERRA, ELS HOMES I LES IDEES

Per JOAN MONTANER.

va— es converteixen en l'única condició a tenir en compte, i s'obliden les grans línies dels ideals, l'alenada de l'elevació que està per sobre del moment i de la circumstància, i que no s'ha de perdre mai d'esguard com a suprema finalitat, encara que més llunyana.

Cap d'aqueixes posicions no és justa. La primera té la disculpa de la inexperiència. No en té cap la segona, que es recolza en el funest abandonament de les idees, en la inèrcia mental i en un exagerat egoisme. La darrera posició, tal vegada la més extesa, té, a causa de la limitació de la seva visió, el defecte de no solucionar res, per tal com les seves solucions són sempre, conseqüentment, parcials i limitades; tradueix, en el més favorable dels casos, el vulgaríssim "anar passant"...

Ni ingenuïtat ni abandonament dels ideals, heu-vos-aci la qüestió. Cultiu continuat de les idees, amb finalitats altes i ambicioses, encara que els grans ideals, els objectius finals de les nostres aspiracions, siguin inassolibles; encara que, en l'evolució ininterrompuda de la vida, semblin allunyar-se (per esdevenir més grans) en millorar les nostres condicions materials, i, sobretot, espirituals i morals.

La societat, naturalment, està formada de material humà, imperfecte i defectuós: per allò que, despectivament per part d'alguns i amb pietat impietosa per part d'altres, s'ha anomenat el ramat, les multituds sense ànima, "que la fan perdre a aquell qui s'hi barreja"... Però aquestes multituds estan constituïdes per individus, susceptibles d'educar, i en llur forma col·lectiva han estat l'instrument de múltiples gestes heroïques, la carn martiritzada de totes les experiències, i han esmerçat grandesa, desprendiment i abnegació en l'anonimat de les grans transformacions històriques.

Mai, que sapiguem, no ha estat emprada tanta intensitat en la lluita contra un vici social condemnable, com en una simple captació de vots. I, si acceptem la divisió establerta entre majoria i minoria, entre multitud i selecció, entre "élite" i poble, haurem de convenir que la pretesa superioritat dels menys moltes vegades és una convencional, hipòcrita actitud, per a explotar i fomentar les falles dels més. Aquests, en el pitjor dels casos, es limiten a seguir, sense discernir la conveniència o la raó dels seus actes. I moltes vegades seguien, també, pels camins veritables, si els fossin mostrats per llurs guies.

Ni les filosofies sublimes, ni les admirables idees excel·ses, ni els genis del pensament que han aprofundit en les fonts de la vida i han cercat la llum en la tenebra, han deixat, en la majoria dels casos, de donar un sentit limitat a la seva obra. Lluny de nosaltres l'incórrer en una

greu heretgia, que fóra, a més a més, pecat d'ingratitude. Hem d'admirar i rendir culte als grans mestres de la humanitat. Però hem de convenir que s'han circumscrit, gairebé sempre, a ells mateixos, o, com a màxim, a una actuació de cenacle.

Per això reivindicuem, una vegada més, la política. És als polítics, fretuosos d'arribar a l'entranya popular, posseïdors d'una visió àmplia dels problemes humans, que pertany d'encaminar, sense limitacions, tota la massa social envers el perfeccionament i la grandesa. ¿Que en realitat molts, si es vol, són mereixedors de blasme? No intentarem confirmar-ho ni discutir-ho, per tal com això no talla les rutes, eternament obertes, a la política, a l'alta política. I, per altra part, si cal combatre'n algun, ha d'ésser dintre del mateix estadi de la política; i no amb posats inhibitoris, egoistes i suïcides.

Beneït el polític, conductor de pobles, que tingui al mateix temps dots de filòsof. Que sigui sempre sincer i tingui una preparació i una competència adequades i una moral incorruptible. Que pensi, tant com en els problemes immediats, en els transcendents problemes eternals de la vida. Que cregui, tant com en el Parlament, en l'Escola. Que sàpiga aplicar a totes les qüestions les corresponents solucions d'alta política.

Les grans veritats, que ningú no ignora, estan a tot arreu, però gairebé sempre, només en la forma. Són meravellosament senzilles, clares i inconfundibles. Però en la realitat són sovint postergades, negligides i fins, malauradament, despreciades. Les impureses del viure quotidià les desplacen. D'elles pot dir-se, amb els versos de Shakespeare: "Pugen els mots, però no els segueix l'anhel — i els mots, sens l'esperit, no van al cel". Cal repetir-les, amb insistència; posarles en el primer pla. Car elles són l'únic mitjà d'obtenir resultats perdurables. Són els camins llargs, o aparentment llargs de la vida (els curts no condueixen enlloc). I una de les veritats elementals és aquesta: cap gestió governamental no serà mai tan important com la de l'educació ciutadana, al servei d'una moral universal.

L'educació i el convenciment, heu-vos-ací la manera. Refusem, per contraproduent, la moral a la força. Aquest procediment és absolutament retrògrade, reaccionari i, ensem, ineficaz. Amb moralistes a la vella manera espanyola o a la manera d'un qualsevol general dictador, només podríem entendre'ns el dia que existís, a l'abast de tothom, la possibilitat d'endevinar l'íntim i veritable sentiment aliè. I mentrestant, ens limitariem a dir-los: "El qui estigui net de culpa..."

* * *

Tornem, si us plau, a les guerres, o concretament, a la guerra d'ara, que ha estat anomenada "guerra d'idees".

D'un costat, seria la "idea" feixista, el super-Estat, administrador, en forma total, dels béns i de les ànimes, màquina calculadora de dimensions colossals, que empraria com a xifres territoris, productes, indústries, homes...

D'altra banda la revolució mundial, l'eliminació franca i definitiva del capitalisme i la implantació del règim soviètic a tota la terra.

Per altra part, el règim democràtic, que és, segons uns, impur com tots els altres, víctima dels seus enemics, però, encara avui, el millor mitjà de convivència i de govern, obert a totes les possibilitats. I, segons altres, simple encobridor d'innombrables abusos, corrupte mantenidor de l'execrable liberalisme econòmic, causa de tots els mals.

I la teoria dels Estats pobres contra dels Estats rics; dels qui no tenen res contra dels qui ho tenen tot. I altres, i altres...

Guerra d'idees. Idees mortals, en lluita violenta, sense

possibilitat de transigència, causa de la destrucció dels homes i dels pobles!

Ens resistim a acceptar la definició. Altrament ¿com podríem dir continuament que totes són lícites, que s'ha d'exigir el més gran respecte per a totes, condicionat, només, a la reciprocitat en el tracte? I si tenim aquesta convenció, si ens considerem demòcrates i liberals, com podríem lluitar a mort contra d'unes idees? ¿Com podríem considerar que la lluita de les idees, la controvèrsia de les lliures o pinions, és el més intel·ligent i el més noble dels exercicis?

Es, precisament, la manca d'idees lícites, l'abandonament de la reflexió, l'anul·lació del seré judici, del raonament i de la comprensió, la manca de respecte als demés, la causa de l'agressió que ha portat a l'actual conflicte. Són els precediments, sense possible justificació a l'anàlisi assenyat, emprats per gent sense moral ni escrúpols, i no són les idees.

I això pot aplicar-se a Espanya, com al Japó, a Alemanya o a Itàlia. Car allí on comença l'instint agressiu, acaba, automàticament, el domini de les idees, condició de superació i d'ennobliment dels homes.

Altrament, és de tots coneguda la reacció que ha produït l'agressió en aquells que n'han estat víctimes. A la URSS, per exemple, ha desvetllat, en un grau superlatiu, el sentiment patriòtic; hom hi ha lluitat, abans que tot i sense atendre altres consideracions, per tal d'expulsar l'invasor del sagrat sol de la Pàtria. On és, per tant, en un sentit general, la guerra d'idees? Deixem, en tot cas, que aquestes es manifestin en el terreny que els és propi: el terreny, de l'intel·lecte.

El pensament, que és la característica més alta de l'home, allò que s'ha convingut en acceptar que el diferencia dels altres éssers, no pot restar reduït a les formes rudimentàries o vegetatives, al servei de les necessitats animals. En les etapes més elevades, l'anhel de superació i perfeccionament, la meditació i l'estudi, la pràctica de les altes virtuts humanes, l'amor a la bellesa, el respecte i l'exercici de la veritat, donen a l'home la més envejable de les posicions en l'existència: no són ja, simplement, idees, sinó, triomfalment, la Idea, mestressa i ensem serventa de l'esperit. A aquest objectiu ideal hem de tractar d'aproximar-nos, i sense pretendre que la perfecció regni en el món ni oblidar que, en conjunt, n'estem bastant allunyats, cal que, en prendre posició davant dels fets que es produeixin, ho fem utilitzant aquest elevat criteri.

Bogeria: fusió, identificació del "jo" amb l'absurd; ¿no és aquesta la base en què es fonamenta l'actitud insensata d'aquells qui han provocat la mantança, actitud que entra de ple en el domini de la patologia, i està en desacord, en conseqüència, en el camp de les idees, no solament amb allò que és òptim, sinó amb allò que és, simplement, normal?

ESCOLTEU CADA DIMARTS, DIJOUS
I DISSAPTE

a tres quarts de nou de la nit
"CATALUNYA AL SERVEI DE LA
DEMOCRACIA"

audició patrocinada per
l'AGRUPACIO DEMOCRATICA
CATALANA

i transmesa pels micròfons de

C. B. 101 RADIO YUNGAY

El més trist i dolorós, apart les malvestats materials, sofriments i pèrdues de vides que ocasiona la guerra, no és el desenvolupament de les seves fases polítiques, que posen de relleu un sens fi de culpabilitats, d'indignitats i de vergonyes. És, en un sentit amplemment humà, la fallida rotunda i categòrica de l'educació tradicional, inconsistent i poc profunda, com s'ha demostrat en masses considerables de gent que han estat arrossegades pel torbellí de la follia i s'han identificat, en cos i ànima, amb els mals conductors.

No som els primers en consignar-ho: homes que, en conjunt, podrien qualificar-se de bons, complidors de llurs obligacions, bons pares de família; persones de responsabilitat i de certa cultura; elements, àdhuc, religiosos, ço és, que haurien d'haver assimilat els immortals principis de la moral cristiana, s'han apartat, amb plena voluntat, del raonament i de la veritat més elementals, i han adoptat una actitud parcial, sense voler saber ni comprendre. Al servei de llur posició han posat a contribució, particularment, l'amor propi, i li han sacrificat aquelles qualitats que podien ennoblir-los, i que, en altres terrenys, pretenien defensar. S'han tancat hermèticament a tot judici desinteressat. I han desoït les veus de la pròpia consciència, que podien pertorbar el partit pres que ja tenien. Han jugat, en un mot, el joc de la guerra, amb la mateixa frivolitat, lleugere-

sa i fanatisme incondicional dels partidaris d'un equip de fútbol.

* * *

Davant dels problemes que se'ns plategen, hom pot adoptar dues actituds: eludir-los, o resoldre'ls —no desitjariem mai, encara que això fos possible, no tenir problemes—. I, sobretot en política, cal sempre resoldre els problemes —o tenir, almenys, la intenció, la plena voluntat de solucionar-los.

Hem anomenat diverses vegades l'escola. I ho hem fet per considerar que té una relació primordial amb les qüestions que, amb més o menys raó i amb més o menys encert, se'ns han plantejat. No volem dir que l'escola pugui solucionar totalment els problemes, ni que sigui l'únic mitjà de resoldre'ls. Però té una importància tan extraordinària, que tot el que es faci sense tenir-la en compte mancarà totalment de base. I la té, a més, perquè, sense exagerar-les, les seves possibilitats són considerables, particularment si les comparem amb les seves realitzacions.

Respon l'escola, en general, a allò que caldria esperar-ne? La resposta ha d'ésser, absolutament, negativa. I el tema és tan atractiu, que ens proposem desenvolupar-lo en la pròxima ocasió que el lleure ens permeti de lliurar-nos a aquesta mena de meditacions, tanmateix sense transcendència.

Publicitat

Y ahora:

DEPOSITO
PROPIO DE LA FABRICA

Bata

en **Pre Unic**

La gente pobre
La gente chic
COMPRA

CHALAS Y ZAPATOS

en **Pre Unic**

AHUMADA 117 Y SAN DIEGO ESQ. FRANKLIN

Establiments ORIENTE

DE
PUBILL GERMANS
(PLAÇA BAQUEDANO)

Confiteria i Pastisseria, telèfon 63767

Licors i Rotisseria, telèfon 65692

Restaurant a la carta, telèfon 65710

Bar, telèfon 67548

ENCARRECS PER A RECEPCIONS I BANQUETS
BUFFET PER A CASAMENTS, BATEIGS,
FESTES FAMILIARS, ETC.

PER A MOBLES FINS,

OYONARTE

PER A INSTAL·LACIONS ARTISTIQUES,

OYONARTE

PER A CONSTRUCCIONS DE FUSTA,

OYONARTE

Miquel Oyonarte

GIRARDI, 1435 — TELEFON, 47685

SANTIAGO

*Cada matí em desdejuno amb xacolata
desfeta Congo i els bombons de xacolata.
Congo són el meu postre predilecte.*

*Quan amb molts de vosaltres torne
a Barcelona, serà un dels presents que
m'emportaré de Xile per a oferir als
meus amics catalans.*

Santiago, juny del 44

*Líbor Gordon
Tanan*

Congo

AHUMADA 99 Xamfrà Moneda

Publicitas

Ciència i paciència... recreativa

Tanmateix, els passatemps, les curiositats, facècies, frivoltats científiques, els experiments vistosos, entreteniments, etc., etc., han contribuït més d'una vegada a desvetllar intel·ligències latents i a revelar aptituds i vocacions insospitades.

Es per això que dediquem especialment aquesta Secció, als nostres infants i joves, àvids d'enriquir llur bagatge cultural. En general, va dedicada també a tots els nostres lectors aficionats a aquesta classe de treballs.

La vostra col·laboració, que us demanem amb aquesta presentació, incrementarà l'eclecticisme de temes i

problemes, que, estem segurs, farà passar-vos estones ben agradoses.

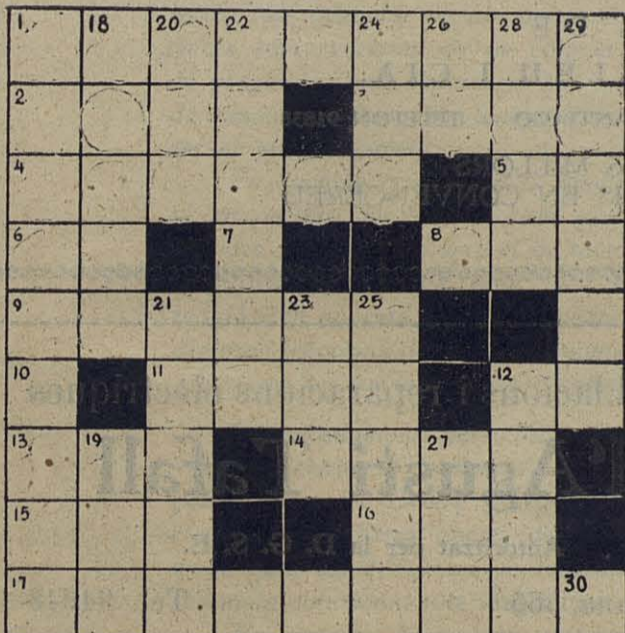
Sou pregats de remetre'ns les solucions correctes i si la vostra imaginació produeix fruits enginyosos, envieu-los també. Si són interessants els publicarem.

En el proper número d'aquesta Revista donarem les Bases del 1er. Concurs que iniciarem en el número de gener, on com pot suposar-se, premiarem les respostes correctes rebudes.

Ara... a rumiar una estona.

CABALA.

Mots creuats

Horizontals. — 1 Casquet — 2 Mesura de superfície — 2 Que té amistat — 4 Nom de poble — 5 Negació — 6 Animal — 7 Consonant — 2 Edicte, ordenança — 9 Membrana còrnia que cobreix la pell de determinats animals — 11 Acid que elimina l'organisme — 12 Pau Torres (abr.) — 13 Temps dolent, rúfol — 14 Flor, color — 15 Fa les delícies dels esquiadors. — 16 Aportació de la muller en el matrimoni. — 17 Que no es fa agradable, que és repulsiu.

Verticals. — 1 Verdguer li dedicà una Oda famosa — 12 Espai descobert a l'interior de les cases — 18 Cognom — 19 Mamífer de l'hemisferi boreal — 20 Acció de rebre — 21 Té relació amb la llei de jurisdiccions — 22 Valer-se de la raó per a jutjar una cosa — 23 Número — 24 Adjectiu que equival a: semblant, paregut, etc. — 25 Que té sabor agre (fem.) — 26 Prefix — 27 Personatge bíblic — 28 Joguina — 29 Ranunculàcia verinosa — 30 Consonant.

Problemes

Un sastre talla cada minut 1 metre d'una peça de tela de 50 metres. ¿Quants minuts distreurà per a tenir-la tota tallada?

* * *

Disset estudiants de Barcelona idearen la manera de fer-li una mala passada a un fondista.

Li encomanaren un dinar de festa major, preguntant-li que els fes l'honor de figurar entre els assistents. Convingueren que pagaria el dinar qui resultés elegit pel següent joc: Acabat el dinar, comptarien un a un els assistents, fins

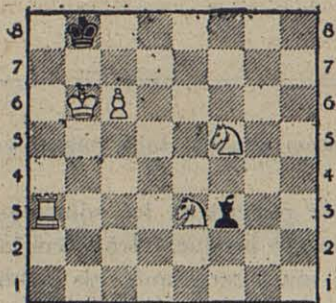
arribar a set; aquell a qui toqués aquest número es retiraria de la taula, lliure de l'obligació de pagar l'àpat; repetirien, continuat, el compte, i el nou, setè es retiraria, i així successivament, comptarien, eliminant tots els setens, fins que només en quedés un a la taula: aquest seria qui pagaria l'import del dinar.

Acceptada aquesta proposició pel fondista, els estudiants pogueren menjar de franc, tota vegada que es col·locaren de tal manera que successivament s'eliminaren. El fondista fou l'únic que va romandre a la taula.

Podríeu indicar-nos el lloc de col·locació que assignaren al fondista?

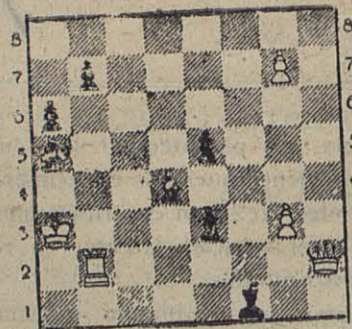
Escacs

N.º 1

Mat en tres jugades

N.º 2

Mat en tres jugades

NOTA.—En el pròxim número donarem les solucions.

Lontue :- San Javier

VINS

DE

MARTI ALEU I CIA.

EXPOSICION, 936 — SANTIAGO — TELEFON 91838

SON ELS MILLORS.

SI ELS PROVEU US EN CONVENCEREU

Forn "Nueva París"

JOSEP RIUMALLO P.

TELEFON 32769

LIRA, 144

SANTIAGO

ELABORACIO DE PA AMB

FARINES DE PRIMERA QUALITAT

REPARTIMENT A DOMICILI

Instal.lacions i reparacions elèctriques

d'Agusti Tafall

Autoritzat per la D. G. S. E.

Matucana, 565

Tel. 94948

Compra - venda de motors i venda de
tota mena de materials elèctrics

FABRICA DE MITGES FINES

de MANUEL FRUNS I FILLS

Cuevas, 1274 :- Casilla 4066 :- Telèfon 50654 :- Santiago

CREADORS DE LES FAMOSES MITGES

«PARAMOUNT» :- «MITZI» :- «NORMANDIE»

NOTICIARI (1)

L'ASSEMBLEA DEL CENTRE CATALA DEL DIA 5 DE NOVEMBRE.

El lector recordarà les circumstàncies que van obligar a presentar la renúncia del Directori que presidia el senyor Claudi Mas, així com també la designació reglamentària dels vint-i-cinc primers socis, per a anomenar un Directori que es fes càrrec del Centre en aquells moments de confusió.

El Directori dels "vells", com se l'anomenava, complia bé, honestament i a satisfacció de tothom la seva tasca. Massa bé, potser. Possiblement per aquesta raó, elements que veien allunyar per molt temps els seus incontrolats anhels de dirigir les coses del Centre, van començar a posar-los bastons a les rodes.

Els "vells" aviat van fadigar-se. En el seu desig de deixar ben endegades les coses del Centre i portats pel seu afecte a la nostra primera institució, van concebre la formació d'un Consell Directiu d'unió nacional. A aquest objecte, van convidar a un sopar diversos elements representatius de la colònia, i després de pregar-los que deposessin les seves actituds de rancúnia i les seves animositats, van exposar el seu pensament.

En aquesta reunió, de la qual no pot dir-se en veritat que hagués estat pacífica, no va prendre's altre acord que el de tornar a reunir-se. Posteriorment, va tenir lloc una segona reunió i en aquesta ja si va acordar-se, que les diverses fraccions donarien els noms de les persones que les havien de representar al Consell.

Dissortadament, però, tot va fracasar, i els "vells", desitjosos de treure's de sobre la responsabilitat del Centre i segurament influenciat per una lletra oberta del senyor Trabal, en la qual els demanava la renúncia, van presentar-la convocant una Assemblea General.

En aquesta Assemblea van presentar-se a la lluita dues llistes. I cosa curiosa, en una d'elles l'Agrupació Patriòtica i els comunistes anaven units. Quina sorpresa per aquells que recordin la fòbia furiosament anticomunista de "Noticiari Català" i "Senyera"!

Aquesta llista va sortir triomfant, per una vintena de vots. Els vots dels comunistes precisament. El sacrifici de l'Agrupació no havia estat doncs estèril. Tampoc el dels comunistes. Però poc sabien la sorpresa que els esperava. Per un cantó, es volia que el novell secretari fos el senyor Antoni Blàvia. Per l'altre, el senyor Modest Parera.

Per a millor assegurar el triomf, els amics del senyor Blàvia van esborrar curosament el

nom del senyor Parera i els d'aquell, van eliminar el del primer. Magnífic! D'aquests trucs, a la nostra terra, la Lliga n'era una mestressa insuperable. Dissortadament, però, els estratègies locals, van resultar uns mal deixebles de l'escola de la Lliga. I ni l'un ni l'altre no van resultar elegits.

Del clima de la reunió val més no parlar-ne ací. El lector convindrà amb nosaltres, que si al Centre Català hi hagués reclutament un agent provocador, aquest podria mostrar-se satisfet de la seva obra.

LA SESSIO

A dos quarts de quatre comença la sessió. A la taula de la Presidència hi ha el Directori complet. La sala està plena de gom a gom i hom pot fàcilment notar una gran animació entre els socis. Hi ha cares conegudes, gent habitual al Centre i cares desconegudes per a molts. No sabem perquè, la diada d'avui ens fa recordar les del 1934, en les quals les dretes reaccionàries van portar als col·legis electorals, a Barcelona s'entèn, àdhuc les monges de clausura.

Presideix el senyor PLUBINS, EXEQUIEL.

EL PRESIDENT agita la campaneta i comença la sessió.

EL PRESIDENT: Senyors: El motiu de l'Assemblea general d'avui, es la dimissió del Directori —comença dient—. I dic la dimissió, quan en realitat no és aquest el mot exacte. Seria molt més oportú dir, que aquest Directori, el qual com tots vostès saben molt bé, va assumir la Direcció de la nostra entitat per una disposició reglamentària, ha considerat finida la seva tasca.

No creiem que sigui aquest el moment oportú de fer història —va seguir dient—. Es doncs per aquesta raó i en mèrit precisament a la brevetat que acabaré dient-los que reflexionin tots vostès, els moments greus que travessa la nostra estimada Catalunya i també el nostre Centre. Posat doncs el pensament en Catalunya, que cadascú compleixi el seu deure i sufragui en favor dels homes que les difícils circumstàncies actuals reclamen.

Es suspèn —va acabar—, la sessió per deu minuts per tal de que els senyors socis puguin canviar impressions.

El senyor CASASSES: Demano la paraula!

EL PRESIDENT: Jo pregaria al senyor Casasses, que hi renunciés. El Directori està dimitit, i no procedeix sinó, elegir-ne un de nou.

El senyor CASASSES: Senyor President, insisteixo en el meu prec.

EL PRESIDENT: Té la paraula el senyor Casasses.

DISCURS DEL SENYOR CASASSES

El senyor CASASSES: Quan ara fa uns mesos, els senyors que avui porten la Direcció del Centre, per una disposició Reglamentària, i amb el beneplàcit dels socis presents...

Una VEU: No pas de tots!

El senyor CASASSES:—...de la majoria dels socis presents, entre els quals es compta el que parla i la immensa majoria dels seus amics...

La mateixa VEU: Ah!...

(1) Preguem als nostres lectors, que vulguin col·laborar en les nostres tasques. Agraïrem tota nota o informació relativa a les activitats dels nostres compatriotes. La correspondència, pot ésser adreçada a Casilla 4036.

El senyor CASASSES: ...vàreu assumir la direcció del Centre, va produir-se a la colònia una sensació d'alleugeriment. Tots —va prosseguir—, coneixíem el vostre provat patriotisme i el dels vostres companys, i a més a més, constituïeu el fons, la reserva moral del Centre, en una paraula, éreu els "vells". Certament, la vostra tasca, no era tan feixuga com la que van tenir de portar a terme els directors que presidiren la nostra entitat durant la guerra i la postguerra, amb la consegüent arribada d'un gran nombre de compatriotes nostres. Però arribàveu a la casa pairal dels catalans, en uns moments d'inquietud i angoixa.

Em penso recordar —va prosseguir—, que se us havien fixat dues tasques concretes: La qüestió de l'estatge social i la de la unió dels catalans de Xile. Si avui considereu finalitzada la vostra tasca, és lògic suposar, que aquestes dues missions, han estat acomplertes. És això i abans que altra cosa, el que jo voldria saber i em penso que els consocis tenen dret a conèixer.

El PRESIDENT: No hi ha cap inconvenient. Pel que fa referència a la primera de les preguntes formulades pel senyor Casasses, cediré la paraula al Tresorer senyor Iglesias, el qual podrà informar l'Assemblea millor que no pas jo.

PARLAMENT DEL SENYOR IGLESIS

El senyor IGLESIS: Senyors —va començar dient el Tresorer—: De conformitat amb les indicacions dels companys del Directori, vaig visitar l'entitat propietària de l'immoble i puc afirmar-los que el problema no existeix.

Explica que encara que no per escrit, li va ser manifestat, que per ara no hi ha perill de que el Centre hagi d'abandonar el local que ocupa. El perill de tirar la casa a terra per a construir-ne una de nova ja ha passat.

Seguidament, el PRESIDENT cedeix la paraula al Secretari senyor Brias per a que al seu torn contesti la segona pregunta del senyor Casasses.

INTERVE EL SENYOR BRIAS

El senyor BRIAS explica que tots els esforços del Directori per a arribar a una veritable unió dels catalans de Xile, han estat frustrats. Uns elements del Directori van convidar a un sopar de germanor els elements representatius de la colònia per tal de veure si es podia arribar a una entesa i després de dues reunions successives, es van convèncer de l'absoluta impossibilitat de fer-ho, car tothom volia la unió, però ningú no volia cedir un polze per a aconseguir-la.

El senyor CASASSES: Jo em permetria demanar a la Presidència, uns majors aclariments respecte al fracàs de les gestions del Directori relatives a la unitat. Al sector polític del qual m'honoro de formar part, li van ésser demanats dos noms per a la confecció d'una candidatura d'unitat. Què és el que va passar? Em sembla, que l'Assemblea té el dret a saber la raó del fracàs d'aquestes gestions i a qui en correspon la responsabilitat.

EL PRESIDENT ACUSA

El PRESIDENT diu al senyor Casasses que no li farà dir el que no vol dir. El fet és que no havent estat possible la unió...

El senyor CASASSES: Però per què, no ha estat possible? Què ha estat el que s'hi ha oposat?

Vàries VEUS: Demano la paraula!

El senyor PLUBINS (excitat): Però com volen la unitat!... Com si no n'hi hagués prou la lletra oberta del senyor Francesc Trabal, en la qual se'ns demanava clarament la renúncia, i que per a major indelicadesa el senyor Gratacós va llegir a l'Hora Catalana convenientment traduïda al castellà, per a la seva major difusió, vé després "Noticiari Català"...

EL PRIMER ESCANDOL

El senyor CASAS GÜELL: Encara fa cas d'aquest pasquí insolent!

El senyor MARGARIT: És un periòdic i en sóc el propietari.

El senyor CASAS GÜELL: Quin honor!... Com si tots no el coneguèssim... Els catalans de Xile no tenim vergonya de tolerar-lo aquí...

El senyor MARGARIT: Digui, digui...

Vàries VEUS: Fora! Llenceu-lo pel balcó...

El senyor JULIO: No hi ha vergonya de tolerar la presència d'un individu que ha cobrat de l'Ambaixada franquista, com agent de Luca de Tena...

Es produeix un escàndol de consideració. Gran nombre de socis increpen el senyor Margarit, el qual davant el xàfec, ha adoptat una actitud més aviat resignada. Els més excitats, rodegen el propietari de "Noticiari Català", al qual amb dificultats, pot salvar la Presidència.

Feta una calma relativa, el senyor PLUBINS continua:

—Deia, que "Noticiari Català", en un article no signat i que per tant haig d'atribuir al senyor Margarit, encara que ja m'adono que no ha estat ell qui l'ha escrit...

El senyor MAS, RAIMON: Digui-ho clar! L'article és del senyor Francesc Trabal! (Sensació, Diversos assembleistes, giren l'esguard vers el senyor Trabal per veure quina cara fa).

El senyor TRABAL, FRANCESC: (Calla i no diu res).

El senyor PLUBINS... Però jo no puc sinó atribuir-lo al senyor Margarit, car l'article apareix sense signatura responsable...

El senyor DURAN: Quina gràcia!... Responsabilitat a "Noticiari Català"?... No demani peres a l'om!

El senyor PLUBINS: Deia que el periòdic del senyor Margarit...

El senyor CASAS GÜELL: Per favor no l'anomeni més!

Una VEU: El full!

Un altra VEU: El libell!

Una ALTRA: El pasquí!

Una ALTRA, encara: El plamflet!

(Rialles).

El senyor PLUBINS: El periòdic o el full, com vostès vulguin, després d'injuriar el Directori acusant-lo de totalitari, llençant-nos a la cara que no havíem estat elegits per votació popular, injuria també "Germanor". Si el senyor Margarit no escriu...

El senyor CASAS GÜELL: Altra vegada!... Però no me l'anomeni més; per favor!...

(Grans rialles).

El senyor PLUBINS: ...els articles, almenys podria documentar el que els hi escriu i d'aquesta manera no es dirien falsedats a propòsit de "Germanor", de la qual m'honoro d'ésser un dels fundadors...

NOU I VARIAT ESCANDOL

Varies veus increpen novament el senyor Margarit. Es produeix un nou escàndol que la PRESIDENCIA no pot dominar. Els crits no han deixat sentir la campaneta ni deixen sentir res. Hom diu que ha estat suspesa l'Assemblea. Més tard però, hom ens assabenta, que solament ha estat suspesa per deu minuts a l'objecte de procedir-se seguidament a la votació.

UN INCIDENT.

En aquests moments un grup bastant nombrós rodeja el senyor Margarit.

El senyor JULIO: Vostè és un agent provocador. Un individu a sou de l'Ambaixada franquista!

El senyor MARGARIT: Porti'm els documents, els rebuts que jo hagi signat...

(Nou i gran encàndol).

El senyor JULIO: Voldria insultar-lo per a obligar-lo a sortir al carrer...

El senyor MARGARIT: Digui...

El senyor JULIO: (L'insulta) Apa, ara surti al carrer...

(Ningú no surt al carrer).

LA VOTACIO

Seguidament, va procedir-se a la votació i acabada aquesta a l'escrutini. Tot seguit, els primers resultats van donar una aclaparadora majoria als senyors Laureà Gili i Josep Igleis. Hom donava per descomptat, que un d'aquests dos senyors, seria el nou President del Centre. En efecte. Acabat el recompte de vots, el resultat va ésser el següent, el qual per a una major claredat, copiem amb els càrrecs per als quals han estat designats:

Josep Igleis	147	vots,	serà	Tresorer.
Laureà Gili	144	"	"	Vocal
Enric Casagran	142	"	"	"
Fèlix Balaguer	140	"	"	Vice Secretari.
Pere Mir	89	"	"	President.
Josep Salamó	88	"	"	President.
Joan Joanet	88	"	"	Bibliotecari.
Bonaventura Casami- quela	88	"	"	Vocal.
Pere Llorèns	87	"	"	"
Josep Millàs	87	"	"	"
Baldomer Barrera	87	"	"	"
Josep Muxí	87	"	"	Secretari.

FI DE L'ASSEMBLEA

EL PRESIDENT senyor Plubins, obra de nou l'Assemblea per a donar compte de la votació, i llegeix els noms dels Consellers electes i suplents.

Seguidament, agita la campaneta i dona per acabada la sessió.

Era un quart de vuit del vespre.

REUNIO DE CONSELLERS ELECTES I SIMPATITZANTS DE L'AGRUPACIO

El mateix diumenge, poques hores després de finida l'Assemblea, va tenir lloc a l'estatge de l'Agrupació Patriòtica Catalana, una important reunió a la qual van assistir ultra

els Consellers electes de l'Agrupació, diversos directius i animadors d'aquest organisme.

Hi va haver entusiasme, malgrat que la no elecció del senyor Blàvia, al qual es volia fer Secretari, els ocasionava un seriós problema.

Després de no poques discussions, va convenir-se en que el senyor Josep Muxí, que en la candidatura de l'Agrupació figurava en darrer lloc dels candidats suplents, fos el nou Secretari.

Va convenir-se també, de conformitat amb la campanya del full dels senyors Trabal i Margarit, "Noticiari Català", la reorganització de la revista "Germanor".

Els Consellers electes assistents a la dita reunió, van comprometre's a fer acceptar al Directori del Centre Català la distribució de càrrecs que els havia estat assenyalada, així com també la renovació dels càrrecs de "Germanor".

EL NOU DIRECTORI PREN POSSESSIO

El dimecres següent dia 8 de novembre, al Centre Català, va tenir lloc l'acte de la presa de possessió dels nous Consellers.

Constituïts els Consellers electes en Directori, van acordar repartir-se els càrrecs d'acord amb les previsions de l'Agrupació, així com també, les modificacions a "Germanor".

LA REORGANITZACIO DE "GERMANOR"

De conformitat amb l'acord anterior, "Germanor" seria reorganitzat, conferint la Direcció de la Revista al senyor Guansé i imprimint-la a la Impremta del senyor Oliver, amics personals i de tota la confiança del senyor Josep Salamó.

Ara bé, degut a que les màquines planes d'aquell taller no són prou grans per a seguir imprimint "Germanor" en el seu format actual, la Revista seria reduïda de tant, d'acord amb la capacitat de les màquines.

LA GUERRA DE COMUNICATS

Relacionat amb aquesta reunió de l'Agrupació Patriòtica, s'han cursat entre el nostre Director i el Directori actual del Centre Català, diverses lletres de les quals donarem amplia informació en el nostre número vinent.

En aquestes lletres, el nostre company ha fet present als Directors del Centre, una disposició que els inhabilita, per haver pres acords que afecten la vida del Centre, fora del clos de la nostra entitat.

UN EXIT DE DOMENEC GUANSE

L'assaig de Domènec Guansé relatiu a l'obra literària de Mariano Latorre, que va publicar el darrer número de "Germanor" ha merescut l'honor d'ésser transcrit a "Ateneu", una de les millors i més interessants revistes que es publiquen a Xile.

El treball, naturalment, no es va publicar en la llengua original. Signa la traducció la senyora Katuska Schijman, esposa del President del Centre Català, la qual d'aquesta manera s'incorpora a les lletres xilenes.

La novella escriptora sorprèn per la seva delicada labor i demostra un fi i aprofundit coneixement de les dues llengües, catalana i castellana.

Felicitem sincerament a l'autor i la traductora.

HA MORT RODRIGO SORIANO

A l'hora d'entrar en màquina aquest número rebem la trista nova de la mort de l'Ambaixador de la República, senyor Rodrigo Soriano.

El dia 3 de desembre, va ésser un dia de dol per a la colònia espanyola de Xile, on Rodrigo Soriano era conegut i estimat.

Malgrat la seva avançada edat, l'il·lustre traspasat deixava sentir sovint la seva veu i els seus mots eren sempre orientadors: La defensa de la República i de les seves institucions i una condemnaçió precisa i terminant del general invasor i dels seus mètodes.

Erem molts els que llegíem a "La Nación" els seus articles dominicals, on el seu verb eloqüent es manifestava en tota la seva puixança, i d'on era fàcil extreure'n profitoses lliçons.

Tot el Xile demòcrata va anar a retre homenatge davant les seves despulles mortals. Hi havia el Cap de la Casa Militar del President de la República; els ambaixadors de EE. UU., de N. A., Mèxic, França, Costa Rica, Guatemala, Nicaragua, etc.

L'acte del seu enterrament, va constituir una manifestació d'afecte a la República Espanyola.

SANTIAGO PUIGMARTI HA DEIXAT D'EXISTIR

El dia 3 de desembre, també, va deixar d'existir el senyor Santiago Puigmartí, que havia estat comptador del Centre Català.

Rebin els seus familiars el nostre més sentit condol.

GENTILESA AL SENYOR MARGARIT

Degut a les doloroses pèrdues que acabem de consignar més amunt, el dia 4 de desembre al Centre Català hi hagué la bandera a mig pal.

El senyor Margarit, propietari de "Noticiari Català", trobava pels salons del Centre, que calia publicar un anunci als diaris locals, aclarint que la bandera a mig pal que havia estat hisada al Centre Català, no tenia cap relació amb la pèrdua que afligia la colònia espanyola.

Com que possiblement cap diari no li ho hauria volgut publicar, ja no fem nosaltres, en compliment d'un deure moral que ens hem imposat.

LA PONDERACIO DE L'HORA CATALANA DE RADIO

En l'audició de l'Hora Catalana corresponent al dia 21, el senyor Joaquim Sabaté, antic Secretari General de l'Agrupació i autèntic cap d'aquesta institució, va recitar una poesia en la qual es fa l'elogi de les tres grans figures del darrer temps a les terres hispàniques, a saber, Companys, S. P. i A. B.

Com sigui que la comparació de la figura del President màrtir, amb altres persones, dignes de tots els respectes però a les quals es pot veure cada dia per trobar-se entre nosaltres, ha produït una certa reacció, sabem que el senyor Sabaté s'ha excusat, com si aquesta excusa fos vàlida, dient que havia estat obligat a llegir-la pel redactor de l'Hora senyor Joan Oliver.

LA FESTA DE LA JUNTA DE DAMES

El dia 9 de desembre el Comitè de Dames del Centre Català va celebrar la seva tradicional festa benèfica a l'objecte de recaptar fons amb destinació a l'obra que porten a terme.

La festa va resultar molt brillant. A més de més de ser molt ben servida pel senyor Molló, concessionari del Centre, van animar-la entre altres, els nostres consocis senyors Teodor Sabaté, el qual va recitar en la forma acostumada el seu "Moment poètic" i el senyor Josep Ma. Boyé, el qual va cantar la cançó patriòtica "Cançó de traginer", amb l'art que li és habitual.

La festa va ésser doncs, molt lluïda.

CONFERENCIA

El dia 2 de desembre el distingit advocat i publicista senyor Lluís Franquesa, va donar una conferència al Centre Republicà Espanyol, sobre el tema "Las nacionalidades de Europa y el problema catalán".

El conferenciant fou llargament aplaudit i felicitat pel nombros public que omplia la sala.

L'EMIGRANT

DESITJA ALS SEUS LECTORS
I AMICS, UN FELIC DIA DE
NADAL I UN BON COMEN-
CAMENT I ACABAMENT D'ANY

EXEQUIEL PLUBINS, MALALT

L'ex-President del Centre Català senyor Exequiel Plubins està malalt. L'oportuna i aciençada sol·licitud del Dr. Pere Llorens ha impedit que l'afecció que pateix el nostre amic, revestís caràcters més greus. El dimarts dia 13 de desembre, va ésser objecte d'una intervenció quirúrgica, la qual va realitzar amb tota felicitat a la Clínica Americana, el Dr. Bravo.

El senyor Plubins, es troba ja fora de perill i en un període de franca convaleixença. En el domicili del seu fill Lluís, de la Gran Avinguda, on aquests dies el malalt i la seva esposa s'han traslladat accidentalment, ha estat objecte de diverses manifestacions de simpatia i afecte.

No cal dir, com en aquesta casa, li desitgem un prompte i complet restabliment.

CASAMENT

El dia 22 d'octubre de 1944 a l'Església de Nuñoa va tenir lloc el casament de la senyoreta Antònia Salamero amb el senyor Francesc Balart.

Felicitem els novells esposos i en particular, al senyor Salamero, antic directiu del Centre Català i ex-President del Centre Republicà Espanyol.

NAIXEMENT

El dia 28 de novembre va nèixer un fill del senyor Angel Conill i de la senyora Maria Castro de Conill.

Li serà posat el nom d'Angel. La nostra enhorabona.

BATEIG

El dia 8 d'octubre va ésser batejada la nena Patricia Plubins i Quemada, filla del nostre amic, Santiago Plubins.

Van actuar de padrins, el senyor Exequiel Plubins i la senyora Maria Quemada.

MALALT

Es troba ja restablert de la greu intervenció quirúrgica a la qual va ésser sotmès, el senyor Narcís Tort.

EL CONGRES DE PEDIATRIA

A Santiago, acaba de tenir lloc un Congrès Internacional de Pediatria. Dos metges refugiats, els Drs. Arenzana i Pascual, aquest darrer català de Girona —qui no coneix el Dr. Pascual, el més important propagandista català que tenim al món—, han col·laborat eficaçment amb els metges xilens a les tasques d'organització del Congrès.

L'ANIVERSARI DE "RETORN"

Amb motiu d'escaure's un nou aniversari del nostre col·lega "Retorn", va celebrar-se el 25 del passat mes d'octubre un gran acte al quan van concórrer representacions de la França Lliure, Xècs, etc.

Hi hagué discursos, representacions teatrals, tòmbola i molt d'entusiasme.

Felicitem l'amic Massip i els seus companys de redacció.

LOLITA GRANADOS A SANTIAGO

Acaba d'arribar a Santiago per a treballar al Restaurant "Capri", Lolita Granados, excel·lent dansarina clàssica i espanyola.

Lolita Granados és catalana de València.

El dia del seu debut, uns compatriotes que ignoraven el seu origen, comentaven en català el seu art exquisit. Lolita amb el més pur accent català; va girar-se i va dir-los: —Moltes gràcies!

AMICHATIS LLIBRETISTA DE RADIO

El nostre company Amichatis que tants èxits va obtenir amb el seu "Bar dels artistes", "El Crimen de Radio Prat", etc., etc., acaba d'ésser contractat per Ràdio "El Mercurio" com a llibretista d'aquesta Emissora.

Farà contents els lectors, el saber que les belles presentacions dels artistes, les audicions, els comentaris d'aquesta Emissora, és un català qui les ha escrit.

AMICHATIS, FILL, DECORADOR

El nostre dibuixant i company Joaquim Amichatis, acaba de tenir un remarcable triomf amb la decoració de la Pèrgola que els germans Pubill acaben d'inaugurar a la Plaça Baquedano.

OBITUARI

El dia 15 de novembre va deixar d'existir a Llo-Lleo a conseqüència d'un atac al cor, el senyor Rafael Lacambra.

Fem present el nostre condol a la família i al seu consoci senyor Domingo Camps.

ARGENTINA

QUAN EL VAIXELL S'ENFONZA...

El diari "El Dia" de Montevideo, publica una informació segons la qual el diguem-ne magistrat que va condemnar a mort a Lluís Companys es troba a Buenos Aires. Es diu Pedro Armenteros Urbano i, naturalment, s'ha canviat el nom.

Sempre segons la dita informació, Armenteros va arribar a Amèrica acompanyat de dos alemanys, criminals també de la primera fase de la guerra o sigui del 1936-39.

Viu al barri de Palermo, i a l'hora fosca rep visites suspectes.

URUGUAY

INAUGURACIO DEL MONUMENT A LLUIS COMPANYS

El dia 15 d'octubre darrer, van tenir lloc a Montevideo les festes d'inauguració de la fontbanc de granit que el Casal Català d'aquella ciutat ha ofert a la Municipalitat per a decorar la Plaça de Lluís Companys.

L'obra és de l'escultor català senyor Joan Serra.

A més a més de les autoritats, colònies catalana i espanyola, amics de les democràcies, etc., van assistir a aquests actes, un nombrós grup de catalans de l'Argentina arribats a aquest objecte.

LES EMISSIONS RADIALS CATALANES A MONTEVIDEO

El Casal Català ha gestionat i obtingut del Servei Oficial de Radiodifusió (SODRE: ona de 31'18 m., 9.620 kilocicles) l'emissió d'un cicle de dissertacions sobre la cultura catalana, en les quals intervindran: Dra. Ester de Cáceres; Prof. Enrique Dieste; Prof. Emilio Oribe; Prof. Carlos Sabat Ercastry; Sr. Joan Merli; Dr. Josep Rovira Armengol, y el Sr. Joaquim Torres Garcia.

Aquestes dissertacions versaran sobre el pintor català-uruguaià Joaquim Torres Garcia, sobre Catalunya, sobre el pensador uruguaià de nissaga catalana Rodó, sobre Poesia catalana, sobre el pintor uruguaià Barrades, tan intimament unit a la pintura catalana moderna, sobre la nostra pintura moderna en general, sobre Primeres idees jurídiques i filosòfiques a Catalunya i sobre la cultura catalana en general.

M E X I C

REÛNIO DELS MEMBRES DE LA DIPUTACIÓ PERMANENT DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

El diari oficial del Govern de Mèxic, *El Nacional*, del dia 8 d'agost darrer, informa que es van reunir a la ciutat de Mèxic els membres de la Diputació Permanent de Catalunya per a acordar: a) prendre la representació de Catalunya; b) reivindicar la Sonstitució republicana del 1931 i els Estatuts d'autonomia de Catalunya i Euscadi; c) que el Parlament Català ostenta tota la legalitat; d) reconèixer com a President interí de Catalunya el senyor Josep Irla i Bosch; e) Tenir com a Parlament legal d'Espanya l'elegit el febrer del 1936; f) Considerar com a Govern republicà espanyol aquell que va merèixer la confiança de les Corts que hem esmentat; g) reconèixer com a Govern legítim d'Euscadi el presidit pel senyor Josep Aguirre".

UNA HISTORIA DE LA GUERRA CIVIL ESPANYOLA

L'escriptor nordamericà Burnett Bolloten, que resideix actualment a Guadajajara (Jalisco), està escrivint una voluminosa història de la guerra civil d'Espanya en quatre volums. La documentació que li serveix de base és la que va recollir personalment durant la seva estada en els Països de Llengua Catalana en els anys de la guerra, com a corresponsal de la *United Press*.

EE. UU. de N. A.

MARTINEZ BARRIO ARRIBA A NOVA YORK

Dídac Martínez Barrio, President del Comitè d'allibe-

rament espanyol, acompanyat de diverses personalitats, hà arribat a Nova York, on ha estat rebut, entre altres, pel President d'Euscadi senyor Josep Antonio Aguirre.

Es diu que el motiu del viatge obeeix al desig de preparar el Govern de la República Espanyola a l'estranger.

ELS CATALANS ES SEPAREN DE "LA UNION NACIONAL ESPAÑOLA"

Un telegrama de l'A. P. ha anunciat que l'Aliança Nacional Catalana, integrada per Esquerra Republicana de Catalunya, Acció Catalana, Unió Democràtica, Partit Socialista Unificat, U. G. T., C. N. T. i Unió de Rabassaires, han cursat la seva baixa de "La Unión Nacional Española".

El motiu ha estat degut a que l'Assemblea de Tolosa, ha aprovat el punt relaiu a la convocatòria immediata de Corts Constituents, punt al qual els catalans s'havien oposat.

RECOMANACIO AL LECTOR

En una revista mensual com la nostra, és impossible seguir el curs dels esdeveniments que afecten la nostra pàtria amb el ritme accelerat que aquests es produeixen.

Diverses notes que a l'hora de lliurar l'original a la impremta tenien una gran actualitat, l'han perduda en sortir la revista al carrer. En entrar en màquina aquest número, n'hi hà una que al nostre entendre té una extraordinària importància: la visita del General De Gaulle a Stalin.

Hom diu, que un dels principals motius del viatge de De Gaulle a Moscú, ha estat la qüestió espanyola, car tal com és sabut, els russos són dels pocs que no han perdut la memòria en l'afer de la nostra guerra.

I cal convenir també, que la França d'avui, no té res a veure amb la de Daladier i Sarraut.

MOBLES

Tarrago, Labayen y Cía, Ltda.

- * - Models exclusius.
- * Comoditat i bon gust
- * Economia

EXPOSICIO, VENDA I OFICINES

Av. PROVIDENCIA 1190 — TELEFON 46622

Fabrica: GIRARDI 1427

CONSTRUCTORS

INSTAL. LACIONS

Sastreria Casals

Elegancia

Distinció

CASIMIRS ANGLESES

AGUSTINAS, 489

SANTIAGO

FONT DE SODA
RESTAURANT

"NOEL"

FUNDAT L'ANY 1925

Especialitat:

CAFE EXPRES

MENJAR A LA CARTA

OBERT DIA I NIT

PORTAL BULNES
(Cantonada Merced)

Palomer Germans Ltda.

SAN DIEGO 1751 — TELEFON 89230

COMERCIANTS MAJORISTES DE

CERVESA I AIGUA PANIMAVIDA

Vins i licors de les més acreditades marques

Preus Reduïts — Repartiment a domicili

Fàbrica de Mobles Colonials

Lord Cochrane, 565

Teléfono 66567

JOAN GRAMUNT MIR

MIDES ACURADES

COLL Y Cia. Ltda.

CONFECCIONS

EXCLUSIVES

SASTRERIA

Moneda, 926

Teléfono, 65392

SANTIAGO

**FIAMBREERIA
RESTAURANT**

ESPECIALITAT EN POLLASTRE AL SPIEDO

GRAN ASSORTIT DE MARISCOS DE TEMPORADA

"La Trinchera"

MERCED i SAN ANTONIO - TELEFON 32868

ELS VINS

Noticia

SON ELS PREFERITS

VICUNA MACKENNA, 1216

TELEFON 50701